

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग

विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाका सिफारिसहरूको कार्यान्वयन

अनुगमन कार्ययोजना

विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाका सिफारिसहरूको कार्यान्वयन अनुगमन कार्ययोजना

प्रकाशन मिति : २०७४ कार्तिक

संख्या : १००० प्रति

प्रकाशक : राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग र बालबालिका शान्तिक्षेत्र राष्ट्रिय अभियान (सीजप)

सर्वाधिकार : राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग र बालबालिका शान्तिक्षेत्र राष्ट्रिय अभियान (सीजप)मा सुरक्षित

आर्थिक सहयोग : सेभ द चिल्ड्रेन र वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपाल

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग National Human Rights Commission of Nepal

केन्द्रीय कार्यालय (Central Office)
हरिहर भवन, पुल्चोक, ललितपुर (Harlhar Bhawan, Pulchowk, Lalitpur, Nepal)

मन्तव्य

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण र सम्वर्द्धन तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनलाई सुनिश्चित गर्ने मूल जिम्मेवारीसहित गठन भएको एक संवैधानिक निकाय हो । नेपालको संविधानको धारा २४९ तथा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऐन, २०६८ को दफा ४ मा आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारका सम्बन्धमा विस्तारमा उल्लेख गरिएको छ । मानव अधिकारको संरक्षण तथा सम्वर्द्धन, समन्वय र सहकार्य पनि आयोगको महत्वपूर्ण जिम्मेवारी रहेको छ । बालबालिका शान्तिक्षेत्र राष्ट्रिय अभियान (सीजप) बालबालिकाको क्षेत्रमा कार्य गरिरहेको सक्रिय एक संस्था हो । बालबालिकाहरूको हक, अधिकारका पक्षमा सक्रियरूपमा पैरवी गरी उनिहरूको सर्वाङ्गिण हितको रक्षा र विकासका खातिर यस अभियानले कार्य गरिआएको छ । बालबालिकासंग सम्बन्धित मानव अधिकारको विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाको सिफारिशहरूको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेश गर्ने कार्य यस अधिदेखि नै हुदै आएको छ । अतः मानव अधिकारको विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाको सिफारिशहरूको विषयमा दुवै संस्थाहरूबाट पर्याप्त कार्यहरू भइरहेको सन्दर्भमा दुवै संस्थाको सहकार्यमा यो अनुगमन कार्ययोजना तयार गरी प्रकाशन गरिएको छ ।

मानव अधिकारको विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाका सिफारिशहरूको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन कार्ययोजना प्रकाशन गरी हालसम्म भएगरेका तथा आगामी दिनमा गरिने कार्यहरूको विषयमा एकीकृत रूपमा जानकारी दिने र सिफारिशहरूको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमनलाई थप प्रभावकारी बनाउने उद्देश्य यस कार्ययोजनाको रहेको छ ।

विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाका सिफारिशहरूमा मूलरूपमा- शिक्षा, स्वास्थ्य, पोषण तथा जनसंख्या, श्रम तथा रोजगारी, कानूनी सुधार र न्याय, प्रशासन, वातावरण र दीगो विकास, महिला, अपाङ्गता, जेष्ठ नागरिक र यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक, अन्तर्राष्ट्रिय दायित्वको कार्यान्वयन, खाद्य सुरक्षा र खाद्य सम्प्रभूता, संक्रमणकालीन न्याय र द्वन्द्वपीडित, मानव अधिकार शिक्षा, समावेशी विकास, बालबालिका (बालबालिकाको अधिकार संरक्षण, बाल विकास र बाल न्याय), आवास (सहरी विकास र आवास), सामाजिक सेवा र सुरक्षा (खानेपानी, विजुली, सरसफाई, ढल निकास, प्राकृतिक स्रोत साधनको प्रयोग, सहकारी, गरिवी, खेलकुद, सडक प्रयोग आदि), हिरासत तथा कारागार सुधार, संस्थागत सुदृढीकरण लगायतका विषयवस्तुहरू रहेका छन् । अतः उपर्युक्त सिफारिशहरूको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन गर्ने कार्यको सहजता र भए गरिएका गतिविधिहरूलाई थप पारदर्शी बनाउनका लागि समेत यो कार्ययोजनाले सहयोग पुऱ्याउनेछ भन्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

यस पुस्तिकामा विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाका समग्र सिफारिशहरूको कार्यान्वयन अवस्थाको राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगबाट गरिने अनुगमन लगायतका कृयाकलापहरूको उल्लेख गरिएको छ भने बालबालिकासंग सम्बन्धित सिफारिशहरूको अनुगमनको सन्दर्भमा गरिने सीजपका कृयाकलापहरूलाई पनि अलग अलग रूपमा यसमा समावेश गरिएको छ । यस कार्ययोजनाको कार्यान्वयनको क्रममा जिम्मेवार एवम् सरोकारवाला निकाय तथा संघसंस्थाहरूको पूर्ण सहयोग र सहकार्यको अपेक्षा पनि गरिएको छ ।

मोहना अन्सारी

सदस्य

२०७४ कार्तिक १

विषय-सूची

**अनुगमन कार्ययोजना (राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग)
(पेज नं. ६ - २४)**

**बाल केन्द्रित विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाका
सिफारिसहरूको कार्यान्वयन (CZOP)
(पेज नं. २६ - ३३ नेपाली)
(पेज नं. ३४ - ४४ अंग्रेजी)**

अनुगमन कार्ययोजना (राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोग)

१. पृष्ठभूमि

संयुक्त राष्ट्रसंघीय मानव अधिकार परिषद्बाट नेपालको मानव अधिकार अवस्थाको विश्वव्यापी आवधिक समीक्षा पहिलो पटक सन् २०११ मा भएको थियो भने दोश्रो समीक्षा सन् २०१५ मा भएको थियो । दोश्रो समीक्षाको क्रममा विभिन्न मुलुकहरूले १९५ वटा सुझावहरू दिएकोमा नेपालले १५२ वटा सुझावहरूलाई स्वीकार गरी कार्यान्वयन गर्ने प्रतिवद्धता जनाएको थियो । नेपालले ४३ वटा सुझावहरूलाई जानकारीमा राखेको छ । नेपाल सरकारले सिफारिसहरूको कार्यान्वयन गर्न कार्ययोजना समाप्त तयार गरिरहेको पाइएको छ ।

मानव अधिकारको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन गर्नु राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले आफ्नो संवैधानिक दायित्व हो । यस्तैगरी विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाबाट प्राप्त सिफारिसहरूको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन गर्ने भन्ने आयोगको रणनीतिक योजनामा पनि उल्लेख भएको छ । अतः अनुगमन कार्यलाई व्यवस्थित रूपमा सम्पन्न गर्नको लागि यो अनुगमन कार्ययोजना तयार गरिएको छ ।

२. कार्ययोजनाको उद्देश्य

संयुक्त राष्ट्रसंघीय मानव अधिकार परिषद्बाट नेपालको दोश्रो विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाको क्रममा प्राप्त सिफारिसहरूको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन कार्यलाई सुव्यवस्थित रूपमा सम्पन्न गर्नु यो कार्ययोजनाको प्रमुख उद्देश्य हो ।

३. कार्ययोजना कार्यान्वयन जिम्मेवारी

नेपालको दोश्रो विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाको क्रममा प्राप्त सिफारिसहरू मानव अधिकारको विविध विषयहरूसँग सम्बन्धित भएको हुँदा आयोगको केन्द्रीय कार्यालय तथा क्षेत्रीय एवं उपक्षेत्रीय कार्यालय कार्ययोजना कार्यान्वयनमा जिम्मेवार हुनेछन् जसको संयोजन अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि अनुगमन महाशाखाले गर्नेछ । कार्ययोजना समाप्त सम्पन्न क्रियाकलाप र उपलब्धीको सूचना एवं प्रतिवेदन सम्बन्धित सबै महाशाखा, शाखा तथा कार्यालयहरूले सन्धि अनुगमन महाशाखामा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

४. अनुगमन कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि गरिने प्रमुख कार्यहरू

१. अनुगमनको क्रममा कार्ययोजनामा उल्लेख भएका कृयाकलापहरू समयमा नै सम्पन्न गरिने छन् ।
२. विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाका सिफारिसको महत्व र त्यसको कार्यान्वयनको बारेमा राष्ट्रिय तथा स्थानीय तहमा चेतनामूलक कार्यक्रम तथा क्षमता विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछन् ।

३. अनुगमन, चेतनामूलक कार्यक्रम तथा क्षमता विकास कार्यक्रममा सरकारी निकाय, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, आमसञ्चार तथा नागरिक समाजसँग सहकार्य गरिनेछ ।
४. कार्ययोजना कार्यान्वयनको मध्यावधीक अवस्था सन् २०१८ सम्म सात वटै प्रदेशमा प्रदेश स्तरका गोष्ठीहरू सञ्चालन गरिनेछन् ।
५. मध्यावधीक कार्यान्वयन प्रतिवेदन र अन्तिम प्रतिवेदन तथा तेश्रो आवधिक समीक्षाको प्रतिवेदन तयारी गर्दा राष्ट्रिय गोष्ठीहरू गरिनेछन् ।
६. विषयगत सिफारिसहरूको सम्बन्धमा विभिन्न संस्थाहरूसँग सहकार्य गरी विशेष अनुगमन गर्न सकिनेछ ।
७. सिफारिस कार्यान्वयन अवस्थाको मध्यावधीक प्रतिवेदन सन् २०१८ मा संयुक्त राष्ट्र संघीय मानव अधिकार परिषद्मा पेश गरिने छ ।
८. सन् २०२० मा हुने तेश्रो आवधिक समीक्षापूर्व सिफारिस कार्यान्वयन अवस्थाको प्रतिवेदन तयार गरी तेश्रो आवधिक समीक्षामा आयोगको तर्फबाट प्रतिवेदन पेश गरी परिषद्को बैठकमा सहभागीता समेत हुनेछ ।
९. मध्यावधिक र तेश्रो आवधिक समीक्षाकालागि तयार गरिने प्रतिवेदन मस्यौदाकोलागि यथाशिघ्र एक प्रतिवेदन तयारी समिति गठन गरिनेछ र सो समितिका सदस्यहरू अनुगमन टोलीमा सामेल हुने, अन्तरक्रिया गोष्ठीहरू आयोजना र संचालन कार्यमा समेत सहभागी भइ अन्त्यमा प्रतिवेदन तयारीमा जुट्नेछन् ।

५. कार्यान्वयनका चुनौति र सोको व्यवस्थापन

१. कार्ययोजना कार्यान्वयनको लागि संयोजन गर्ने जिम्मेवार अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि अनुगमन महाशाखामा हाल उपलब्ध जनशक्ती कम भएको हुँदा आवश्यकता अनुसार सांगठानिक संरचनामा परिमार्जन समेत गरी जनशक्ती उपलब्ध हुनु पर्नेछ ।
२. अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि अनुगमन महाशाखाले मध्यमाञ्चल उपक्षेत्रीय कार्यालय अर्न्तगतका कार्यहरू समेत सम्पादन गरी दोहोरो जिम्मेवारीमा रहेको हुँदा दोहोरो जिम्मेवारी हटाउनु पर्नेछ ।
३. कार्ययोजना कार्यान्वयनकालागि पर्याप्त आर्थिक तथा भौतिक श्रोत साधन उपलब्ध गराइनु पर्नेछ ।

अनुगमन कार्ययोजना

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
शिक्षा	१२२.९६, १२२.९७, १२२.१००, १२२.१०१,	आधारभूत शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क बनाउन कानून तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने	● शिक्षा ऐन, २०२८ मा संशोधन गरिएको	● शिक्षा ऐनको पुनरावलोकन गरिने ● आधारभूत शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क बनाउने सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमको पुनरावलोकन गरिने ● ऐन, नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन गरिने	● अनुगमन महाशाखा ● कानून महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	● शिक्षाको क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्था हरू	● शिक्षा मन्त्रालय ● कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, ● महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय	● कानून तथा कार्यक्रमहरूको पुनरावलोकन भएको हुने ● कानून, नीति तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन गरिएको हुने	फेब्रुअरी २०१७ निरन्तर
	१२२.१०२, १२२.९८, १२२.१०३, १२२.१०४, १२२.१०५, १२२.१०६	शिक्षामा सबै बालबालिकाको पहुँच सुनिश्चित गर्ने		● शिक्षामा बालिका तथा सीमान्तकृत वर्ग लगायत सबै बालबालिकाको पहुँच सुनिश्चित गर्नेसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमको पुनरावलोकन तथा अनुगमन गरिने	● कानून महाशाखा ● अनुगमन महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	● शिक्षाको क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थाहरू	● शिक्षा मन्त्रालय ● महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय	● कानून तथा कार्यक्रमहरूको पुनरावलोकन भएको हुने ● कानून, नीति तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन अवस्थाको विशिष्टकृत तथ्याङ्क संकलन गरी अनुगमन गरिएको हुने ● बालिका, दलित, लगायत सीमान्तकृत समुदायका बालबालिकाको गुणस्तरीय शिक्षामा पहुँचको अवस्थामा केन्द्रीत भई अनुगमन गरिएको हुने ।	जून २०१७ निरन्तर
	१२२.२०, १२२.९९	सबैका लागि शिक्षासम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने		● कार्ययोजनाको कार्यान्वयन अवस्था अनुगमन गर्ने	● अनुगमन महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	● शिक्षाको क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थाहरू	● शिक्षा मन्त्रालय	● कार्ययोजनाको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन गरिएको हुने	निरन्तर
	१२२.१०७ १२२.१०७ १२२.११०	विद्यमान शिक्षा नीति संशोधन गरी समावेशी शिक्षा		● शिक्षा नीतिलाई समावेशी हुने गरी पुनरावलोकन गर्न	● कानून महाशाखा		शिक्षा मन्त्रालय	● समावेशी शिक्षा सम्बन्धी नीति	सेप्टेम्बर २०१७

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
		नीति तर्जुमा गर्ने		वकालत गर्ने				अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने ● शिक्षामा अपाङ्गता भएका भएका व्यक्तिहरूको पहुँचको बारेमा अनुगमन भएको हुने	निरन्तर
स्वास्थ्य, पोषण तथा जनसंख्या	१२२.१०६	स्वास्थ्य सेवामा पहुँच वृद्धि गर्न सामाजिक नीति तर्जुमा गर्ने		● स्वास्थ्य सेवामा सबै वर्गको पहुँच अभिवृद्धि गर्ने सामाजिक नीति तर्जुमाको लागि वकालत नीति को पुनरावलोकन गर्ने	● कानुन महाशाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	● मानव अधिकार संघ संस्थाहरू	● स्वास्थ्य मन्त्रालय	● स्वास्थ्य सेवामा महिला, बालबालिका तथा सीमान्तकृत वर्गको पहुँचको सुनिश्चितताको लागि नीतिको पुनरावलोकन गरिएको हुने ● स्वास्थ्य अधिकारको बारेमा प्रतिवेदन प्रकाशित भएको हुने	फ्रेब्रुअरी, २०१७ निरन्तर मे २०१७
	१२२.११	खोपमा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्ने	● खोपसम्बन्धी ऐन लागू भएको	● खोप कार्यक्रमको प्रभावकारिताको बारेमा अनुगमन गर्ने	● अनुगमन महाशाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	● स्वास्थ्यको क्षेत्रमा कृयाशिल संस्थाहरू	● स्वास्थ्य मन्त्रालय	● खोप कार्यक्रमको प्रभावकारिताको बारेमा अनुगमन भएको हुने	निरन्तर
	१२२.१३ १२२.१४	शिशु, बाल र मातृ मृत्युदर कम गर्ने र औसत आयु बढाउने प्रयासलाई तिब्र बनाउने		● शिशु, बाल तथा मातृ मृत्युदर कम गर्न भएका प्रयासहरूको बारेमा अनुगमन गर्ने	● अनुगमन महाशाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	● स्वास्थ्यको क्षेत्रमा कृयाशिल संस्थाहरू	● स्वास्थ्य मन्त्रालय	● शिशु, बाल तथा मातृ मृत्युदर कम गर्ने सम्बन्धी कार्यक्रमको प्रभावकारिताको बारेमा अनुगमन भएको हुने	निरन्तर
	१२२.१५	स्तरीय यौनिक र प्रजनन स्वास्थ्य स्याहारमा सबै		● यौनिक तथा प्रजनन स्वास्थ्यसम्बन्धी कार्यक्रमहरूको	● अनुगमन महाशाखा ● अनुसन्धान	● स्वास्थ्यको क्षेत्रमा कृयाशिल	● स्वास्थ्य मन्त्रालय	● यौनिक तथा प्रजनन स्वास्थ्यसम्बन्धी	

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
		महिला र बालिकाको समान पहुँच वृद्धि गर्ने		प्रभावकारिताको अनुगमन गर्ने	महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	संस्थाहरू		कार्यक्रमहरूको प्रभावकारिताको अनुगमन भएको हुने	
श्रम रोजगारी तथा	१२२.७८, १२२.८१	श्रममा महिलाको समान अधिकारको सुनिश्चितता गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> ● श्रम सम्बन्धी विधेयक संसदमा पेश भएको ● श्रम तथा रोजगार नीति, २०६२, रोजगार नीति, २०७१ विद्यमान रहेको 	● श्रम क्षेत्रमा महिलाको समान अधिकारको बारेमा अनुगमन गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> ● लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ● श्रम संगठनहरू ● महिला मानव अधिकारको क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ● श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय ● महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय 	● श्रम क्षेत्रमा महिलाको समान अधिकारको बारेमा अनुगमन भएको हुने	निरन्तर
	१२२.८०	सबै क्षेत्रमा न्यूनतम ज्याला दरसम्बन्धी कानूनको कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> ● चियाबगान प्रतिष्ठान, श्रमजीवि पत्रकार, कामदार कर्मचारी, लगायतको न्यूनतम पारिश्रमिक निर्धारण भएको 	● न्यूनतम ज्यालादरसम्बन्धी कानूनको कार्यान्वयन अनुगमन गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> ● सामुहिक अधिकार महाशाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	● श्रम संगठनहरू	● श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	● विभिन्न क्षेत्रमा न्यूनतम ज्यालादरसम्बन्धी कानूनको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन भएको हुने	निरन्तर
	१२२.८२	मुक्त बँधुवा श्रमिकको मानव अधिकारको सुनिश्चित गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> ● मुक्त कर्मैया, हलिया तथा कमलरीको पुनर्स्थापनाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन भैरहेको ● श्रम सहकारी संस्था: ७ 	● मुक्त कर्मैया, हलिया, हरुवा चरवा जस्ता वर्गको आर्थिक, सामाजिक अधिकारको अनुगमन गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> ● अनुगमन महाशाखा ● सामुहिक अधिकार महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	● मानव अधिकार संस्थाहरू	● श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	● मुक्त कर्मैया, हलिया, हरुवा चरवा जस्ता वर्गको पुनर्स्थापना तथा आर्थिक, सामाजिक अधिकारको अनुगमन भएको हुने	जनवरी २०१८ सम्म
	१२२.११२	विदेशमा रहेका आप्रवासी कामदारहरूको अधिकार संरक्षण गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> ● श्रम सम्झौता गरिएको राष्ट्रहरूको संख्या: ५, न्यूनतम ज्याला निर्धारण भएको राष्ट्र: ५ 	● विदेशमा रहेका आप्रवासी कामदारहरूको अधिकार संरक्षणमा नेपाल सरकारले गरेका प्रयासहरूको अनुगमन गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> ● अनुसन्धान महाशाखा ● मानव वेचबिखन विरुद्ध विशेष समाधिषकको कार्यालय 	● मानव अधिकार संस्थाहरू	<ul style="list-style-type: none"> ● श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय ● परराष्ट्र मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> ● आप्रवासी कामदारको अधिकार संरक्षणको लागि नेपाल सरकारबाट भएका प्रयासहरूको अनुगमन भएको हुने ● आप्रवासी 	निरन्तर

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
					<ul style="list-style-type: none"> क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 			कामदारहरू र तीनका परिवारको मानव अधिकार अवस्थाको बारेमा अनुगमन भएको हुने	
कानूनी सुधार र प्रशासन न्याय	१२२.१ १२१.२	संविधान र लोकतान्त्रिक प्रकृत्यामा सबै वर्गको सहभागिता तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> संविधान कार्यान्वयनको लागि १९३ वटा कानूनहरू परिमार्जन भएको 	<ul style="list-style-type: none"> संविधान कार्यान्वयन प्रकृत्यामा सबै वर्गको सहभागिताको लागि भएका प्रयासहरूको अनुगमन नयाँ संविधान बमोजिम बन्ने मानव अधिकारसम्बन्धी ऐन कानूनहरूको पुनरावलोकन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन महाशाखा कानून महाशाखा क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकार संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> संविधान कार्यान्वयनको क्रममा महिला तथा सीमान्तकृत वर्गको सहभागिता र समावेशिताको बारेमा अनुगमन भएको हुने 	निरन्तर
	१२१.३ १२१.४ १२१.२६	यातना दिने कार्यलाई अपराधीकरण गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> यातनासम्बन्धी विधेयक संसदमा पेश भएको 	<ul style="list-style-type: none"> यातनासम्बन्धी विधेयकमा सुझाव दिइ पारित गर्न वकालत गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> कानून महाशाखा 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकार संघ संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय गृह मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> यातनासम्बन्धी विधेयकको पुनरावलोकन गरी सुझाव दिइएको हुने 	निरन्तर
		बलपूर्वक बेपत्ता पार्ने कार्यलाई प्रतिबन्ध लगाउने	<ul style="list-style-type: none"> प्रस्तावित फौजदारी संहितामा बलपूर्वक बेपत्ता पार्ने कार्यलाई अपराधीकरण गरिएको भए पनि यस सम्बन्धी छुट्टै कानून आवश्यक रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> बलपूर्वक बेपत्ता पार्ने कार्यलाई अपराधीकरण गर्ने कानून तर्जुमा गर्न वकालत गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> कानून महाशाखा 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकार संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय गृह मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> बलपूर्वक बेपत्ता पार्ने कार्यलाई अपराधीकरण गर्ने सम्बन्धी विधेयक पुनरावलोकन गरी पारित गर्न वकालत गरिएको हुने 	मार्च २०१७
१२१.६	अनौपचारिक क्षेत्रमा विद्यमान बालश्रमलाई उन्मूलन गर्न कानूनी व्यवस्था गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> बालबालिका सम्बन्धी ऐन मस्यौदाको चरणमा रहेको । बालश्रम विरुद्धका विषयमा केन्द्रीय बाल कल्याण समिति लगायत 	<ul style="list-style-type: none"> बालश्रम निषेध गर्ने सम्बन्धी कानून तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्न वकालत गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> कानून महाशाखा अनुसन्धान महाशाखा 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकार संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> श्रम मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> बालश्रम निषेधसम्बन्धी कानूनको पुनरावलोकन भएको हुने 		

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
			अन्य संघसंस्थाको सहकार्यमा प्रचार प्रसार सामग्री तयार गरी विभिन्न सञ्चारमाध्यमबाट प्रचार प्रसार गरिएको ।						
	१२१.७	हानिकारक साँस्कृतिक अभ्यासहरूलाई दण्डनीय बनाउने गरी विधेयक पारित गर्ने, बालविवाह र बाध्यकारी विवाह उन्मूलन गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> ● बाल विवाह गर्ने कार्यलाई कसूर कायम गरिएको । ● बाल विवाह अन्त्यका लागि राष्ट्रिय रणनीति जारी भई कार्यान्वयनको चरणमा रहेको । यससम्बन्धी कार्ययोजना तयारी भइरहेको । ● बाल विवाह विरुद्धका साथै विगतदेखि चलिआएका हानिकारक अभ्यासका विरुद्धका कार्यक्रमहरू केन्द्रदेखि स्थानीय स्तरसम्म सञ्चालन भइरहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● हानिकारक साँस्कृतिक अभ्यासहरूलाई दण्डनीय बनाउनेसम्बन्धी विधेयक पुनरावलोकन गर्ने ● बालविवाह तथा हानिकारक साँस्कृतिक अभ्यास अन्त्य गर्न गरिएका प्रयासहरूको अनुगमन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● अनुगमन महाशाखा ● कानून महाशाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ● मानव अधिकार संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ● कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय ● गृह मन्त्रालय ● महिला बालबालीका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय ● संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> ● हानिकारक साँस्कृतिक अभ्यासहरूलाई दण्डनीय बनाउनेसम्बन्धी पुनरावलोकन भएको हुने ● बालविवाह तथा हानिकारक साँस्कृतिक अभ्यास अन्त्य गर्न गरिएका प्रयासहरूको अनुगमन गरिएको हुने 	निरन्तर
	१२१.८	बालबालीकाको ओसारपसार र बेचबिखन नियन्त्रण गर्न ऐन परिमार्जन र संयन्त्र गठन गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> ● बालबालिका सम्बन्धी ऐनको मस्यौदा तयारी अन्तिम चरणमा रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● बालबालिकासम्बन्धी नयाँ ऐन पारित गर्न वकालत गर्ने ● बालबालीकाको ओसारपसार तथा बेचबिखन रोकथामको लागि गठित संयन्त्रको 	<ul style="list-style-type: none"> ● मानव बेचबिखन विरुद्ध विशेष समाधिकर्कको कार्यालय ● कानून 	<ul style="list-style-type: none"> ● मानव अधिकार संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ● गृह मन्त्रालय ● महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> ● बालबालिका सम्बन्धी ऐन तर्जुमासम्बन्धी अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने 	अप्रिल २०१७ निरन्तर

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
				प्रभावकारिताको अनुगमन गर्ने	महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरु		● संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	● बालबालिकाको ओसारपसार तथा वेचबिखन रोकथामको लागि गठित संयन्त्रहरूको प्रभावकारिताको अनुगमन भएको हुने	
	१२१.११ १२१.१२	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगलाई स्वतन्त्र र स्वायत्त बनाउन ऐनमा परिमार्जन गर्ने		● राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऐनमा परिमार्जन गरी आयोगको वित्तिय लगायतका स्वतन्त्रता र स्वायत्तता स्पष्ट गर्न वकालत गर्ने	● कानून महाशाखा	● मानव अधिकार संस्थाहरु	● प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय ● कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	● राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऐनमा परिमार्जन गरी आयोगको स्वतन्त्रता र स्वायत्तता स्पष्ट गर्ने सम्बन्धमा कानुनी व्यवस्था परिमार्जन भएको हुने ।	जून १०१७
	१२२.६ १२२.७ १२२.१०	घरेलु हिंसाको परिभाषालाई विस्तार गरी घरेलु हिंसा तथा मानव वेचबिखन सम्बन्धी विस्तृत ऐन लागू गरी कार्यान्वयन गर्ने	● केही नेपाल ऐन संसोधन गर्न बनेको ऐनले घरेलु हिंसाको परिभाषा लाई विस्तृत गरी गम्भीर प्रकृतिको घरेलु हिंसालाई सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐनको अनुसूची १ भित्र समावेश गरेको	● यौनजन्य हिंसा तथा घरेलु हिंसाको अवस्थाको अनुगमन गर्ने ● घरेलु हिंसा अन्त्यको लागि वकालत गर्ने	● लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशकरण महाशाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरु	● मानव अधिकार संस्थाहरु	● प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय ● महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय ● गृह मन्त्रालय ● संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	● यौनजन्य हिंसा तथा घरेलु हिंसाको अवस्थाको अनुगमन भएको हुने ● घरेलु हिंसा हिंसाको अन्त्यको लागि कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने	निरन्तर
	१२२.६० १२२.७२ १२२.७३	पत्रकार लगायत मानव अधिकार रक्षकहरूको सुरक्षा तथा स्वतन्त्रताको अधिकार संरक्षण गर्ने		● मानव अधिकार रक्षकहरूको अधिकार स्वतन्त्रता तथा सुरक्षाको अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्ने ● मानव अधिकार रक्षकको मानव अधिकार हनन् भएको भन्ने घटनाहरूको प्राथमिकताका साथ अनुसन्धान गर्ने	● अनुगमन महाशाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरु	● मानव अधिकार संस्थाहरु	● गृह मन्त्रालय ● सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	● मानव अधिकार रक्षकहरूको अधिकारको अवस्थाको बारेमा अनुगमन तथा अनुसन्धान भएको हुने	निरन्तर
	१२२.७२ १२२.७४	अभिव्यक्ति तथा शान्तिपूर्वक भेला		● अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता तथा	● अनुगमन	● मानव	● गृह मन्त्रालय	● अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता	निरन्तर

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
		हुने स्वतन्त्रताको अधिकारको संरक्षण गर्ने		शान्तिपूर्वक भेला हुने स्वतन्त्रताको अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्ने	महाशाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	अधिकार संस्थाहरू		र शान्तिपूर्वक भेला हुने स्वतन्त्रताको अधिकार विषयमा अनुगमन भएको हुने	
	१२२.५३ १२२.५४	कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी दण्डहीनताको अन्त्य गर्ने		● कानून कार्यान्वयनको माध्यमबाट पीडितहरूको न्याय प्राप्तिको अधिकार संरक्षणको लागि अनुगमन तथा वकालत गर्ने	● अनुगमन महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	● मानव अधिकार संस्थाहरू	● गृह मन्त्रालय ● प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय ● महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	● दण्डहीनताको अन्त्यको लागि अनुगमन तथा कार्यक्रमहरू भएको हुने	निरन्तर
	१२२.९ १२२.११ १२२.१२ १२२.१३ १२२.१४	बलात्कार, यौनजन्य हिंसा र कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य हिंसासम्बन्धी कानून बनाई कार्यान्वयन गर्ने	● बलात्कारको घटनामा उजुरी दर्ता गर्ने समयसीमा ३५ दिनबाट ६ महिनामा बढाइएको	● बलात्कार, यौनजन्य हिंसा र कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य हिंसासम्बन्धी कानून कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन गर्ने ● बलात्कार सम्बन्धमा राष्ट्रिय जाँचबुझ -National Inquiry) गर्ने	● लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशिकरण महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	● मानव अधिकार संस्थाहरू	● गृह मन्त्रालय ● महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय ● प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय ● महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	● बलात्कार, यौनजन्य हिंसा र कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य हिंसासम्बन्धी कानून कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन भएको हुने ● बलात्कार सम्बन्धमा एक राष्ट्रिय जाँचबुझ - National Inquiry) गरिएको हुने ।	निरन्तर
	१२२.४४	कानून कार्यान्वयन अधिकारीहरूद्वारा बल र अस्त्र प्रयोगसम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त तथा समानुपातिकता र आवश्यकताका सिद्धान्तको सम्मान र प्रत्याभूत गर्ने		● कानून कार्यान्वयन गर्ने अधिकारद्वारा बल र अस्त्र प्रयोगसम्बन्धी घटनाहरूको अनुगमन तथा अनुसन्धान गर्ने ● स्थानीय प्रशासन ऐन र नेपाल प्रहरी ऐनको पुनरावलोकन गर्ने	● अनुगमन महाशाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● कानून महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	● मानव अधिकार संस्थाहरू	● गृह मन्त्रालय	● कानून कार्यान्वयन गर्ने अधिकारद्वारा बल र अस्त्र प्रयोगसम्बन्धी घटनाहरूको अनुगमन तथा अनुसन्धान भएको हुने	निरन्तर

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
	१२१.२२ १२३.२५	आत्महत्या रोकथाम गर्ने		● आत्महत्याका कारणहरूको बारेमा अनुसन्धान - Research) गर्ने	● अनुगमन महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	● मानव अधिकार संस्थाहरू	● गृह मन्त्रालय	● आत्महत्याका कारणहरूको बारेमा अनुसन्धान भएको हुने	२०१७ नोभेम्बर
	१२२.६७ १२२.६८ १२२.६९ १२२.७० १२२.७१	महिला लगायत सबै नागरिकलाई नागरिकताको हक सुनिश्चित गर्ने		● नागरिकतासम्बन्धी कानूनको पुनरावलोकन गर्ने	● कानून महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	● मानव अधिकार संस्थाहरू	● गृह मन्त्रालय ● कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	● नागरिकता सम्बन्धी कानूनको पुनरावलोकन गरी नेपाल सरकारलाई सिफारिस गरिएको हुने	डिसेम्बर २०१७
वातावरण र दीगो विकास	१२१.३० १२२.१३	प्राकृतिक प्रकोपको प्रभाव न्यूनीकरण गर्ने		● प्राकृतिक प्रकोप पीडितहरूको मानव अधिकार अवस्था अनुगमन गर्ने ● विपत् व्यवस्थापन सम्बन्धी नयाँ विधेयकको तर्जुमा तथा त्यसको कार्यान्वयन पक्षको अनुगमन गर्ने ● संविधानमा निहित वातावरणसम्बन्धी हकको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन गर्ने	● अनुगमन महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	● मानव अधिकार संस्थाहरू	● गृह मन्त्रालय ● जनसङ्ख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	● विपद् व्यवस्थापन र प्राकृतिक प्रकोप पीडितहरूको मानव अधिकार अवस्था अनुगमन गरिएको हुने	निरन्तर
	१२१.३१	जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी नीतिहरू मानव अधिकार सम्बन्धी प्रतिवद्धता तथा दायित्व अनुरूप भएको सुनिश्चित गर्ने		● जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी नीतिहरू मानव अधिकार सम्बन्धी प्रतिवद्धता अनुरूप भए नभएको बारेमा समीक्षा गर्ने	● अनुगमन महाशाखा ● कानून महाशाखा	● मानव अधिकार संस्थाहरू	● वातावरण मन्त्रालय	● जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी नीतिहरूको समीक्षा भएको हुने	डिसेम्बर २०१७
महिला, अपाङ्गता, जेष्ठ नागरिक र यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक	१२२.१८ १२२.२२	विद्यमान संस्थागत संयन्त्रहरूको सुदृढीकरण गर्दै महिला तथा जोखिममा रहेका वर्गको अधिकारको संरक्षण गर्ने	● सर्वविधानमा उल्लिखित महिला आयोग, दलित आयोग, थारु आयोग, आदिवासी जनजाती आयोग, मधेसी आयोग, समावेशी आयोग	● महिला तथा जोखिममा रहेका वर्गको संरक्षणमा रहेका संस्थाहरूको पहिचान गरी तिनीहरूको प्रभावकारिताको अनुगमन गर्ने	● लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण महाशाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय	● महिला तथा जोखिममा परेका वर्गको क्षेत्रमा कृयाशिल संघ संस्थाहरू	● महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय ● राष्ट्रिय महिला आयोग	● महिला तथा जोखिममा परेका वर्गको मानव अधिकार संरक्षण तथा प्रवर्द्धनमा विद्यमान संस्थागत संयन्त्रबाट भइरहेका काम र प्रभावकारिताको	निरन्तर

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा कार्यालयहरू	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
			तथा मुशिलम आयोग गठन सम्बन्धी विधेयक तर्जुमा भएको					अनुगमन भएको हुने	
	१२१.१६ १२१.१९ १२१.२० १२१.२१ १२२.३ १२२.८ १२२.२३ १२२.३२ १२२.३४ १२२.३७ १२२.४२ १२२.४३ १२२.४५ १२२.५९ १२२.७५ १२२.७६ १२२.७७ १२२.११५	नयाँ संविधान बमोजिम लैङ्गिक समानता कायम गर्ने, विभेद उन्मूलन गर्ने, महिला हिंसा अत्य गर्नु, यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकको अधिकार संरक्षण गर्ने,	<ul style="list-style-type: none"> नयाँ संविधान बमोजिम लैङ्गिक समानता कायम गर्ने विषयमा लैङ्गिक समानता नीति, २०७३ को मस्यौदा तयार भइसकेको र स्वीकृतिको लागि प्रक्रिया अगाडि बढउने क्रममा छ । यस वर्षको वार्षिक कार्यक्रममा महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मुलन गर्ने सम्बन्धी महासन्धी कार्यान्वयन कार्ययोजना, २०६० र लैङ्गिक समानता र महिला सशक्तिकरण सम्बन्धी बेइजिङ राष्ट्रिय कार्ययोजना, २०६१ पुनरावलोकन गरिने कार्यक्रम रहेको छ । अन्तर्राष्ट्रिय 	<ul style="list-style-type: none"> नयाँ संविधान बमोजिम महिला विरुद्ध हुने भेदभाव उन्मूलन गर्न, महिला हिंसा अन्त्य गर्न तथा यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकको अधिकार संरक्षण गर्न तर्जुमा हुने कानूनहरूको पुनरावलोकन गर्ने र तिनको कार्यान्वयन अवस्थाको बारेमा अनुगमन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> कानून महाशाखा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशिकरण महाशाखा अनुसन्धान महाशाखा क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय समावेशी आयोग राष्ट्रिय महिला आयोग महिला तथा जोखिममा परेका वर्गको क्षेत्रमा कृयाशिल संघ संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> नयाँ संविधान बमोजिम महिला विरुद्ध हुने भेदभाव उन्मूलन गर्न, महिला हिंसा अन्त्य गर्न तथा यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकको अधिकार संरक्षण गर्न तर्जुमा हुने कानूनहरूको पुनरावलोकन र तिनको कार्यान्वयन अवस्थाको बारेमा अनुगमन भएको हुने 	निरन्तर

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा	
			<p>दायित्व कार्यान्वयन सम्बन्धमा महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मुलन गर्ने महासन्धी, १७७९ (CEDAW) को छैटौँ आवधिक प्रतिवेदन तयार भै स्वीकृतिको क्रममा रहेको छ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • यौनिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक हरुको हक अधिकारका लागि समलीङ्गी विवाहलाई मान्यता दिने प्रयोजनका लागि ऐनको मस्यौदा तयार गर्न कार्यदल गठन भएको र कार्यदलले कार्ययोजना बनाई कार्य गरीरहेको । हाल सैद्धान्तिक सहमतिको लागि अवधारणा पत्रको मस्यौदा बनाउने कार्य भइरहेको । • नयाँ संविधान 							

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
			वमोजिम महिला विरुद्ध हुने भेदभाव उन्मूलन गर्न, महिला हिंसा अन्त्य गर्न लगायत यस मन्त्रालयसँग सम्बन्धित कानूनमा पुनरावलेकन सम्बन्धी कार्य भइरहेको ।						
	१२१.२५ १२२.४६	मानव बेचबिखन तथा यौनजन्य हिंसा तथा घरेलु हिंसा अन्त्य गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार नियन्त्रण सम्बन्धी राष्ट्रिय प्रतिवेदन तयारीको क्रममा रहेको छ । 	<ul style="list-style-type: none"> मानव बेचबिखन, यौनजन्य हिंसा तथा घरेलु हिंसा नियन्त्रणको लागि भएका प्रयासहरूको अनुगमन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार विरुद्ध विशेष समाधिभक्तको कार्यालय अनुसन्धान महाशाखा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशिकरण महाशाखा क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय महिला आयोग महिला अधिकार तथा मानव बेचबिखन विरुद्ध कृयाशिल गैरसरकारी संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय गृह मन्त्रालय संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> मानव ओसारपसार तथा बेचबिखनको अवस्था विषयमा अनुगमन तथा अध्ययन गरी राष्ट्रिय प्रतिवेदन प्रकाशित भएको हुने महिला विरुद्ध हुने घरेलु हिंसा तथा यौन हिंसाको अवस्थाको अनुगमन भएको हुने महिला विरुद्ध हुने हिंसा तथा यौन हिंसाका घटनामा अनुसन्धान भएको हुने 	निरन्तर
	१२१.२४	महिला बालबालिका तथा माथि कुप्रथा अन्त्य गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> बालबालिका माथि हुने कुप्रथाहरूका विरुद्धका विषयमा अनुगमन गरी विभिन्न सचेतनाका साथै अर्न्तक्रिया कार्यक्रमहरू सञ्चालन 	<ul style="list-style-type: none"> महिला तथा बालबालिका माथि हुने कुप्रथाहरू जस्तै दाईजो, बोक्सी, छाउपडि देउकी, कमलरी आदिको उन्मूलन तथा पीडितहरूको पुर्नस्थापनाको लागि भएका प्रयासहरूको अनुगमन गर्ने महिला तथा बालबालिका विरुद्धका कुप्रथाहरूको उन्मूलनको लागि प्रवर्द्धनात्मक तथा वकालत 	<ul style="list-style-type: none"> लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशिकरण महाशाखा अनुसन्धान महाशाखा प्रवर्द्धन तथा वकालत महाशाखा क्षेत्रीय तथा 	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय महिला आयोग महिला तथा बाल अधिकार विषयमा कृयाशिल गैरसरकारी संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय गृह मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> महिला तथा बालबालिका माथि हुने कुप्रथाहरूको उन्मूलन तथा पीडितहरूको पुर्नस्थापनाको लागि भएका प्रयासहरूको अनुगमन भएको हुने महिला तथा बालबालिका विरुद्धका 	निरन्तर

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
			भइरहेको ।	सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने	उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू			कुप्रथाहरूको उन्मूलनको लागि प्रवर्द्धनात्मक तथा वकालत सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको हुने	
	१२२.१०९	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू विरुद्धको भेदभाव हटाउने र यस्ता व्यक्तिहरूको अधिकार संरक्षण गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी कानून, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी विधेयक यस मन्त्रालयबाट संसदमा पेश भई हाल विचाराधीन रहेको । 	<ul style="list-style-type: none"> अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका अधिकार विषयमा कानून पुनरावलोकन गर्ने र त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि वकालत गर्ने अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको आर्थिक सामाजिक अवस्थाको बारेमा अनुगमन तथा अनुसन्धान गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> कानून महाशाखा अनुगमन महाशाखा सामूहिक अधिकार महाशाखा अनुसन्धान महाशाखा क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय समावेशी आयोग अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार संरक्षणमा कृयाशिल संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार विषयमा कानून पुनरावलोकन गरी सुभाव प्रस्तुत गरिएको हुने र उक्त कानून कार्यान्वयन गर्ने विषयमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको हुने अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको आर्थिक सामाजिक अधिकारको विषयमा अनुगमन भएको हुने 	निरन्तर
अन्तराष्ट्रिय दायित्वको कार्यान्वयन	१२१.१ १२१.१४	अनुमोदन गरिएका महासन्धीको कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्ने		<ul style="list-style-type: none"> नेपालले अनुमोदन गरेका महासन्धिहरूको कार्यान्वयन अवस्थाको बारेमा अनुगमन गर्ने नेपालले प्रमुख महासन्धिको समितिहरूमा पठाउनु पर्ने आवधिक प्रतिवेदन समयमा नै पठाउन वकालत गर्ने तथा राष्ट्रिय प्रतिवेदन माथि राय उपलब्ध गराउने समितिहरूमा स्वतन्त्र प्रतिवेदन पठाउने 	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन महाशाखा अन्तराष्ट्रिय सम्बन्ध शाखा क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकारको क्षेत्रमा कृयाशिल संघ संस्थाहरू संयुक्त राष्ट्र सघीय उच्चयुक्तको कार्यलय तथा विषयगत समितिहरू विषयगत आयोगहरू 	<ul style="list-style-type: none"> प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय विषयगत मन्त्रालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> महासन्धि कार्यान्वयनको अवस्थाको बारेमा अनुगमन भई प्रतिवेदन प्रकाशित भएको हुने महासन्धि अर्नातका समितिहरूमा यथासमयमा प्रतिवेदन पठाउन सम्बन्धित निकायसंग सम्वाद भएको हुने सम्बन्धित समितिमा आयोगको तर्फबाट स्वतन्त्र प्रतिवेदन 	निरन्तर

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
								प्रस्तुत भएको हुने	
	१२२.२७ १२२.२८	यूपीआर सन्धिजनित समितिको सिफारिस कार्यान्वयन		<ul style="list-style-type: none"> यूपीआर तथा सन्धिजनित निकायहरूको सिफारिस कार्यान्वयन अवस्थाको बारेमा अनुगमन गरी प्रतिवेदन प्रकाशित गर्ने यूपीआर सिफारिस कार्यान्वयनको मध्यावधिक प्रतिवेदन प्रकाशित गर्ने यूपीआर तथा सन्धिजनित समितिहरूको सिफारिस कार्यान्वयनको लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन महाशाखा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध शाखा क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकारको क्षेत्रमा कृयाशल संघ संस्थाहरू (यूपीआर कोएलिएशन समेत) संयुक्त राष्ट्र सघीय उच्चयुक्तको कार्यलय तथा विषयगत समितिहरू विषयगत आयोगहरू 	<ul style="list-style-type: none"> प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय विषयगत मन्त्रालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> यूपीआर सिफारिस कार्यान्वयनको मध्यावधिक प्रतिवेदन प्रकाशित गरिएको हुने यूपीआर तथा सन्धिजनित समितिहरूका सिफारिस कार्यान्वयनको लागि वकालत तथा अनुगमन भएको हुने 	निरन्तर
	१२३.१ १२३.२ १२३.२१	अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धिहरूको अनुमोदन गर्ने		<ul style="list-style-type: none"> रोम विधान, आप्रवासी कामदार तथा तिनका परिवारको संरक्षण सम्बन्धी महासन्धि, बलपूर्वक बेपत्ताबाट सबै व्यक्तिहरूको संरक्षण सम्बन्धी महासन्धि, यातना विरुद्धको महासन्धिको इच्छाधीन आलेख, आर्थिक सामाजिक तथा साँस्कृतिक अधिकार विषयक महासन्धिको इच्छाधीन आलेख आदिको अनुमोदनको लागि वकालत गर्ने महासन्धिहरूको अनुमोदनको लागि सरकारी प्रयासको अनुगमन गर्ने महासन्धि अनुमोदनको लागि आधार र कारणहरूको पहिचान गर्न अध्ययन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन महाशाखा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध शाखा कानून महाशाखा क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकार संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय परराष्ट्र मन्त्रालय विषयगत मन्त्रालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> महासन्धिहरूको अनुमोदनको लागि संवाद तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको हुने महासन्धि अनुमोदनको लागि आवश्यक अध्ययन भएको हुने महासन्धि अनुमोदनको लागि सरकारी प्रयासहरूको अनुगमन भएको हुने 	निरन्तर
	१२१.२९	शरणार्थीहरू लाई		<ul style="list-style-type: none"> शरणार्थीहरूको अधिकारको 	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन 	<ul style="list-style-type: none"> नेपालस्थित 	<ul style="list-style-type: none"> गृह मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> शरणार्थीहरूको 	निरन्तर

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
		दवावमूलक तवरले फिर्ता नगरिने (non-refoulement) सुनिश्चित गर्ने		बारेमा अनुगमन गर्ने ● शरणार्थीसम्बन्धी नीति तर्जुमाको लागि वकालत गर्ने	महाशाखा ● अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध शाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	सयुक्त राष्ट्र संघीय शरणार्थीसम्बन्धी उच्चयुक्तको कार्यालय		अधिकारको बारेमा अनुगमन भएको हुने ● शरणार्थीसम्बन्धी नीति तर्जुमाको लागि अन्तरसम्वाद कार्यक्रम भएको हुने	
खाद्य सुरक्षा र खाद्य सम्पन्नता	१२२.८८	अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड बमोजिम सबैलाई खाद्य र पोषण सुरक्षा सुनिश्चित गर्न एक वृहत् राष्ट्रिय रणनीति अपनाउने		● खाद्य र पोषण सुरक्षाको लागि राष्ट्रिय रणनीत तय गर्न वकालत गर्ने ● अनुगमन सूचक अवलम्बन गरी खाद्य अधिकार अवस्थाको बारेमा अनुगमन गर्न क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरी अनुगमन गर्ने	● अनुगमन महाशाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	● एफ ए ओ ● खाद्य अधिकारको विषयमा कृयाशील संस्थाहरू	● कृषी मन्त्रालय ● सिंचाई मन्त्रालय ● आपूर्ति मन्त्रालय	● खाद्य र पोषण सुरक्षाको लागि राष्ट्रिय रणनीत तय गर्न अन्तरसम्वाद कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने ● अनुगमन सूचक अवलम्बन गरी खाद्य अधिकार अवस्थाको बारेमा अनुगमन भएको हुने ● खाद्य अधिकार अनुगमन गर्न तालीम सञ्चालन भएको हुने	निरन्तर
संक्रमणकालीन न्याय र द्वन्द्वपीडित	१२१.२८ १२३.२८ १२२.४ १२२.५ १२२.६१ १२२.६३ १२२.६४ १२२.६५	संक्रमणकालीन न्यायका संयन्त्रद्वारा सशस्त्र द्वन्द्वपीडितलाई न्याय उपलब्ध गराउने कुरा सुनिश्चित गर्ने		● बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानवीन तथा सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐनमा परिमार्जन गर्न वकालत गर्ने ● संक्रमणकालीन न्यायका संयन्त्रहरूको प्रभावकारिताको बारेमा अनुगमन गर्ने ● संक्रमणकालीन न्यायका संयन्त्रको क्षमता विकास र अनुसन्धानमा सहयोग गर्ने	● अनुगमन महाशाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● कानून महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू	● बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानवीन आयोग ● सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोग ● नागरिक समाज ● सशस्त्र द्वन्द्वबाट पीडित भएका व्यक्तिहरूका संस्थाहरू	● शान्ति तथा पुनस्थापना मन्त्रालय ● प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को गृह मन्त्रालय ● कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	● बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको छानवीन तथा सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐनमा परिमार्जन गर्न विभिन्न कृयाकलाप गरिएको हुने ● संक्रमणकालीन न्यायका संयन्त्रहरूको प्रभावकारिताको बारेमा अनुगमन भएको हुने ● संक्रमणकालीन न्यायका संयन्त्रको क्षमता विकास र अनुसन्धानमा	निरन्तर

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
								सहयोग गर्न विभिन्न कृयाकलापहरू सञ्चालन भएको हुने	
मानव अधिकार शिक्षा	१२२.२१	मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजनाको कार्यान्वयन गर्ने		<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजनाको कार्यान्वयनको लागि सूचक तर्जुमा गरी अनुगमन गर्ने मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजनाको कार्यान्वयनको अनुगमन गर्न क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजनाको कार्यान्वयन अवस्थाको बारेमा प्रतिवेदन प्रकाशित गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन महाशाखा प्रवर्द्धन तथा वकालत महाशाखा क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकार संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय विषयगत मन्त्रालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> कार्ययोजनाको कार्यान्वयनको अनुगमनको लागि सूचक तर्जुमा गरी अनुगमन भएको हुने कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने निकायको क्षमता अभिवृद्धि गर्न तालीम सञ्चालन भएको हुने कार्ययोजना कार्यान्वयन अवस्थाको बारेमा प्रतिवेदन प्रकाशित भएको हुने 	निरन्तर
	१२२.२४ १२२.२५	कानून कार्यान्वयन गर्ने अधिकारीहरूको लागि मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने		<ul style="list-style-type: none"> सुरक्षा निकाय तथा निजामती सेवाको तालीम पाठ्यक्रममा मानव अधिकार विषयको पुनरावलोकन गर्ने पठ्यक्रम परिमार्जनको लागि वकालत गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> प्रवर्द्धन तथा वकालत महाशाखा क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकार संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> गृह मन्त्रालय रक्षा मन्त्रालय सामान्य प्रशासन मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> सुरक्षा निकाय तथा निजामती सेवाको तालीम पाठ्यक्रम परिमार्जन भएको हुने 	निरन्तर
	१०६.१२	विद्यालय शिक्षामा मानव अधिकार शिक्षा समावेश गर्ने		<ul style="list-style-type: none"> विद्यालय शिक्षामा मानव अधिकार शिक्षाका विषयहरू थप गर्न वकालत गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> प्रवर्द्धन तथा वकालत महाशाखा क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकार संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> शिक्षा मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालय शिक्षामा मानव अधिकारका थप विषयहरू समावेश गर्न सिफारिश गरिएको हुने 	निरन्तर
समावेशी विकास	१२१.१७ १२१.१८ १२२.४० १२२.३३ १२२.३५ १२२.३६	सबै प्रकारका विभेदको अन्त्य गर्न प्रयास गर्ने		<ul style="list-style-type: none"> जाती र लिंगको आधारमा हुने सामाजिक विभेद अन्त्य गर्न गरिएका प्रयासहरूको अनुगमन गर्ने जातीय भेदभाव तथा छुवाछूत (कसुर र सजाँय) 	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन महाशाखा अनुसन्धान महाशाखा लैङ्गिक तथा सामाजिक 	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय दलित आयोग जनजाति आयोग गैरसरकारी 	<ul style="list-style-type: none"> संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय गृह मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण 	<ul style="list-style-type: none"> जातीय भेदभावको उन्मूलनका प्रयासको अनुगमन भएको हुने जातीय भेदभावका घटनाहरूको अनुसन्धान भएको हुने 	निरन्तर

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
	१२२.३९ १२२.४१ १२२.५५			<p>ऐन कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आइएलओ महासन्धि कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन गर्ने 	<p>समावेशिकरण महाशाखा</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सामूहिक अधिकार महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	संस्थाहरू	मन्त्रालय	<ul style="list-style-type: none"> ● आइएलओ १६९ को कार्यान्वयनको बारेमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको हुने 	
	१२२.३८	अल्पसंख्यक समूहको अधिकार सुरक्षण गर्ने	●	<ul style="list-style-type: none"> ● अल्पसंख्यक समूदायको अधिकार संरक्षणको लागि निर्माण गरिने कानूनहरूको पुनरावलोकन गरी सुझाव दिने ● अल्पसंख्यक समूदायको अधिकार संरक्षण र शसक्तिकरणको लागि तय गरिएका नीति तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● अनुसन्धान महाशाखा ● लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशिकरण महाशाखा ● सामूहिक अधिकार महाशाखा ● कानून महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ● राष्ट्रिय दलित आयोग ● जनजाति आयोग ● गैरसरकारी संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ● संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय ● गृह मन्त्रालय ● महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> ● अल्पसंख्यक समूदायको अधिकार संरक्षणको लागि पुनरावलोकन गरी सुझाव उपलब्ध गराइएको हुने ● अल्पसंख्यक समूदायको अधिकार संरक्षण र शसक्तिकरणको लागि तय गरिएका नीति तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनको अनुगमन गरिएको हुने 	निरन्तर
	१२२.५६ १२२.१११	भूकम्प प्रभावितहरूको पुनर्स्थापना र पुर्ननिर्माण कार्य सुनिश्चित गर्ने		<ul style="list-style-type: none"> ● भूकम्प लगायत प्राकृतिक प्रकोप पीडितहरूको मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्ने ● पुनर्स्थापना तथा पुर्ननिर्माण चरणको अनुगमन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● अनुगमन महाशाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ● भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय ● राष्ट्रिय पुर्ननिर्माण प्राधिकरण ● गैरसरकारी संस्था तथा नागरिक समाज 	<ul style="list-style-type: none"> ● गृह मन्त्रालय ● संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> ● भूकम्प लगायत प्राकृतिक प्रकोप प्रभावितहरूको मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन गरी उनीहरूको अधिकारसंरक्षणको लागि वकालत गरिएको हुने ● पुर्ननिर्माण चरणको अनुगमन गरी आवश्यक सुझाव 	निरन्तर

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
								उपलब्ध गराइएको हुने	
बालबालिका बालबालिकाको अधिकार संरक्षण, विकास र बाल न्याय)	१२१.५ १२१.२० १२२.१९ १२२.२२ १२२.२९ १२२.४७ १२२.४९ १२२.५० १२२.५१	बालबालिका विरुद्ध हुन हिंसा अन्त्य गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> ● बाल विवाहको अवस्थाका बारेमा मन्त्रालय तथा अर्न्तगत निकायहरूबाट अनुगमन भइरहेको । ● बालबालिका सम्बन्धी ऐनको मस्यौदा तयारी अन्तिम चरणमा पुगेको । ● बाल यौन शोषणको अवस्थाका विषयमा (विभिन्न बालगृहहरूमा)केन्द्रीय बालकल्याण समितिबाट अनुगमन भइरहेको । ● बालबालिका माथि हुने शारीरिक तथा मानसिक सजाय विरुद्धका साथै बाल अधिकारका विविध विषयमा समय-समयमा मन्त्रालय र अर्न्तगतका निकायहरूबाट अनर्त्तक्रिया/सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन 	<ul style="list-style-type: none"> ● बाल अधिकारको विषयमा राष्ट्रिय जाँचबुझ गर्ने ● बालविवाह अवस्थाको अनुगमन गर्ने ● बालबालिकासम्बन्धी नयाँ ऐन निर्माणको लागि विधेयक पारित गर्न वकालत गर्ने ● बालबालिकाको ओसारपसार तथा बेचबिखन अवस्थाको अनुगमन गरी प्रतिवेदन प्रकाशित गर्ने ● बाल यौनशोषणको अवस्थाको अनुगमन गर्ने ● बालबालिकामाथि हुने शारीरिक दण्डको अवस्थाको अनुगमन तथा अनुसन्धान गर्ने ● बाल अधिकार तथा बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसाको बारेमा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● सशस्त्र द्वन्द्व पीडित बालबालिकाको पुर्नस्थापनाको लागि वकालत गर्ने ● बालश्रम अवस्थाको अनुगमन गरी न्यूनीकरणको लागि कार्ययोजनाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि वकालत गर्ने ● थुनामा रहेका बालबालिकाको अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● अनुगमन महाशाखा ● अनुसन्धान महाशाखा ● प्रवर्द्धन तथा वकालत महाशाखा ● मानव ओसारपसार तथा बेचबिखन विरुद्ध राष्ट्रिय समाधीक्षकको कार्यालय ● कानून महाशाखा ● क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ● केन्द्रीय बाल कल्याण समिति 	<ul style="list-style-type: none"> ● महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय ● शिक्षा मन्त्रालय ● संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय ● गृह मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> ● बाल अधिकार तथा बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसाको बारेमा अनुगमन गरिएको हुने । ● बालबालिकाको ओसारपसार तथा बेचबिखन अवस्थाको बारेमा प्रतिवेदन प्रकाशित भएको हुने ● बाल अधिकार अवस्था तथा बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसाको विरुद्ध प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने ● सशस्त्र द्वन्द्व पीडित बालबालिकाको पुर्नस्थापनाको लागि कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने ● बालश्रम अवस्थाको अनुगमन गरिएको हुने ● थुनामा रहेका बालबालिकाको अवस्थाको बारेमा अनुगमन भएको हुने 	निरन्तर

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
			<ul style="list-style-type: none"> भइरहेको । ७५ वटै जिल्लामा बाल इजलास स्थापना भइसकेको । द्वन्द्वमा परेका बालबालिकाहरूलाई बालमन्दिर र बालगृहमा आश्रय दिइएकोमा निजहरूका लागि प्रतिव्यक्ति रु.१२००/-का दरले पुनःस्थापना खर्च महिला तथा बालबालिका कार्यालय, कपिलवस्तु मार्फत वितरण भइरहेको । 						
आवास (सहरी विकास) र आवास)	१२२.८९	सीमान्तीकृत र अल्पआय समूहलाई आवासमा पहुँच सहजीकरण गर्ने उद्देश्यले प्रयासहरू जारी राख्ने		<ul style="list-style-type: none"> नेपाल सरकारको आवास कार्यक्रमहरूको प्रभावकारितको अनुगमन गर्ने भूकम्प प्रभावितहरूको आवासको अधिकारमा केन्द्रीत भइ अनुगमन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन महाशाखा अनुसन्धान महाशाखा क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकार संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> गृह मन्त्रालय भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय गरिवी निवारण मन्त्रालय संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल सरकारको आवास कार्यक्रमको प्रभावकारिताको अनुगमन भएको हुने भूकम्प प्रभावितहरूको आवासको अधिकार अवस्थाको अनुगमन भएको हुने 	निरन्तर
सामाजिक सेवा र सुरक्षा (खानेपानी, बिजुली, सरसफाई, ढल निकास, प्राकृतिक स्रोत साधनको प्रयोग,	१२२.३०	सशस्त्र द्वन्द्व र भूकम्पको कारण क्षतिग्रस्त संरचनाको पुर्ननिर्माण गर्ने		<ul style="list-style-type: none"> सशस्त्र द्वन्द्व र भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त संरचनाहरूको पुर्ननिर्माण अवस्थाको बारेमा अनुगमन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन महाशाखा अनुसन्धान महाशाखा क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकार संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय शान्ति मन्त्रालय संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> सशस्त्र द्वन्द्व र भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त संरचनाहरूको पुर्ननिर्माण अवस्थाको बारेमा अनुगमन गरिएको हुने 	निरन्तर

सिफारिसको विषय	यूपीआर सिफारिस नं	सिफारिसहरूको सार	हालसम्मको अवस्था	लक्षित कृयाकलाप	आयोगका जिम्मेवार कार्यालय, महाशाखा, शाखा	सहयोगी निकाय	कार्यान्वयन गर्ने निकाय	अनुगमन सूचक	समय सीमा
सहकारी, गरिबी, खेलकुद, सडक प्रयोग आदि)									
	१२२.७९ १२२.८३ १२२.८४ १२२.८५ १२२.८६ १२२.८७	विपन्न र जोखिममा परेका वर्गको लागि रोजगारी सुनिश्चित गर्ने तथा गरीबि निवारण गर्ने	•	<ul style="list-style-type: none"> विपन्न र जोखिममा परेका वर्गलाई मध्यनजर गरी रोजगारीको हकको कार्यान्वयनको बारेमा तर्जुमा हुने कानूनको पुनरावलोकन गर्ने गरीबि निवारणको लागि नेपाल सरकारले गरेका प्रयासको अनुगमन गर्ने विपन्न र सीमान्तकृत वर्गको सामाजिक, आर्थिक राजनीतिक क्षेत्रमा पहुँच विस्तारको लागि अनुगमन तथा वकालत गर्ने सहश्रवाब्दी विकासका लक्ष्य हाशिल गर्न तर्जुमा गरिएका कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> कानून महाशाखा अनुगमन महाशाखा क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकार संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय गरिबी निवारण मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> रोजगारीको हकको कार्यान्वयनको बारेमा तर्जुमा हुने कानूनको पुनरावलोकन भएको हुने गरीबि निवारणको लागि नेपाल सरकारले गरेका प्रयासको अनुगमन भएको हुने विपन्न र सीमान्तकृत वर्गको सामाजिक, आर्थिक राजनीतिक क्षेत्रमा पहुँच विस्तारको लागि अनुगमन तथा वकालत भएको हुने सहश्रवाब्दी विकासका लक्ष्य हाशिल गर्न तर्जुमा गरिएका कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन अवस्थाको अनुगमन गरिएको हुने 	निरन्तर
हिरासत तथा कारागार सुधार	१२१.२३ १२१.२७	हिरासत तथा कारागार सुधार गर्ने		<ul style="list-style-type: none"> हिरासत तथा कारागारको अनुगमन गरी सुधारको लागि सिफारिस गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> अनुगमन महाशाखा अनुसन्धान महाशाखा 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकार संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> गृह मन्त्रालय 	<ul style="list-style-type: none"> हिरासत तथा कारागारको अनुगमन गरी प्रतिवेदन प्रकाशित गरिएको हुने 	डिसेम्बर २०१७
संस्थागत सुदृढिकरण	१२१.१० १२१.१३ १२२.१५ १२२.१६ १२२.१७	मानव अधिकारसम्बन्धी राष्ट्रिय संयन्त्रहरूलाई थप सबल बनाउने		<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय मानव अधिकार संस्था (संवैधानिक आयोग) हरूको कानून पुनरावलोकन गरी सुधारको लागि सुभाव उपलब्ध गराउने 	<ul style="list-style-type: none"> कानून महाशाखा क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय कार्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> मानव अधिकार संस्थाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय प्रधामन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय 	<ul style="list-style-type: none"> राष्ट्रिय मानव अधिकार संस्थाहरूको कानून पुनरावलोकन भएको हुने 	सेप्टेम्बर २०१७ सम्म

**बाल केन्द्रित विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाका
सिफारिसहरूको कार्यान्वयन अनुगमन कार्ययोजना
(सीजप)**

परिच्छेद संख्या	सिफारिसहरू	सिफारिस गर्ने देश	नेपालको जवाफ	वर्तमान अवस्था	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नागरिक समाजले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	प्रमुख जिम्मेवार निकाय	समय	सफलताका सूचकहरू
१२१.२४	महिला तथा बालबालिका विरुद्धका हानिकारक अभ्यासहरूलाई निमूल पार्ने प्रयास जारी राख्ने ।	इजिप्ट	स्वीकृत गरेको	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालयले सन् २०२० सम्ममा बालविवाह अन्त्यका लागि राष्ट्रिय रणनीति बनाएको, राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगले हानिकारक सामाजिक अभ्यासहरूको अन्त्यका लागि सिफारिस गरेको, छाउपडी उन्मूलनका लागि सर्वोच्च अदालतको आदेश, गैसस तथा नागरिक समाजका तर्फबाट प्रचारप्रसार, मानवअधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना, बालबालिका सम्बन्धी नीति २०६९, देवानी संहिता २०१९ को संशोधन, महिला र पुरुष दुवैको लागि विवाह गर्ने उमेर २० वर्ष निर्धारण, नेपालको संविधानले बालअधिकारलाई मौलिक अधिकारको रूपमा स्वीकारेको ।	बालविवाह अन्त्यका लागि राष्ट्रिय रणनीति कार्यान्वयनका लागि कार्ययोजना तर्जुमा गर्ने ।	राष्ट्रिय कार्ययोजना तर्जुमा गर्ने तथा कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारलाई सहयोग गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	२०१७	कार्ययोजना तर्जुमा भएको तथा यसको कार्यान्वयनको शुरुआत भएको
				बालअधिकार ऐन पारित गर्ने तथा लागु गर्ने ।	बालअधिकार विधेयकको मस्यौदा उपर छलफल कार्यक्रमहरू आयोजना गर्ने, सुफावहरू दिने, बालबालिकाहरूबाट सुफाव संकलन गर्ने तथा सहजीकरण गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय संसद	२०१७	बालअधिकार ऐन संसदबाट पारित भएको ।	
				राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगले गरेका सिफारिसहरूको कार्यान्वयन गर्ने ।	राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगले गरेका सिफारिसहरूको कार्यान्वयन बारे ताकेता गर्ने ।	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्री परिषदको कार्यालय	तत्काल	नेपाल सरकारले राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगका सिफारिसहरू कार्यान्वयन गरेको	
				महिला तथा बालबालिका विरुद्ध हुनु हानिकारक अभ्यासहरूका विरुद्ध जनचेतना फलाउन, अनुगमन गर्न तथा उजुरी गर्नका लागि स्पष्ट भूमिका, जिम्मेवारी तथा श्रोत सहितको स्थानीय तहमा संयन्त्र बनाउने तथा परिचालन गर्ने ।	सामुदायिक परिचालन तथा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने । हानिकारक अभ्यासहरूका विरुद्ध अभियान संचालन गर्ने । बजेट विनियोजनका लागि बकालत गर्ने ।	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, स्थानीय निकायहरू	२०१८ उपरान्त	स्पष्ट जिम्मेवारी सहितको स्थानीय देखि राष्ट्रिय तहसम्मका संरचना तथा संयन्त्रहरू वनिसकेको र क्रियाशील रहेको ।	
१२१.२५	महिला तथा बालबालिकाको मानवीय ओसारपसारलाई सम्बोधन गर्न नयाँ उपायहरू अवलम्बन गर्ने तथा प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्ने प्रयासहरू वृद्धि गर्ने ।	जापान	स्वीकृत गरेको	मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन २०६४ बनेको, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार सम्बन्धी पहिलो राष्ट्रिय कार्ययोजनाको म्याद सकिएको र पुनरावलोकन भइरहेको । नेपाल सरकारले OSRT संयन्त्र स्थापना गरेको, भुक्तम प्रभावित जिल्लाहरूमा घुम्ती शिविरहरू संचालन गरेको, महिला तथा बालबालिका सेवा केन्द्र ७५ जिल्ला मा स्थापना भएको, सार्क महासन्धि	अधिकार सम्पन्न संरचना, संयन्त्र तथा श्रोतहरू सहितको मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन २०६४ को प्रभावकारी कार्यान्वयन, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजनाको पुनरावलोकन तथा कार्यान्वयन, राष्ट्रिय कार्ययोजना बारे स्थानीय तहमा छलफल चलाउने, प्रशिक्षित गर्ने तथा समन्वय गर्ने ।	कार्यान्वयनको अवस्था बारे अनुगमन गर्ने, मानव ओसारपसारका परिवर्तित गतिशीलताबारे बुझ्न अनुसन्धान गर्ने तथा कारवाहीका लागि सुफाव दिने । निगरानी प्रणालीलाई सहयोग गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय गृह मन्त्रालय	२०१७ उपरान्त	मानव ओसारपसार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना परिमार्जित भई पारित भएको । महिला तथा बालबालिकाको मानवीय ओसारपसार (नियन्त्रणमा रहेको, ओसारपसार विरुद्धका कानूनहरू प्रभावकारी रूपमा लागु भएको ।
१२२.२२	बालबालिका, महिला तथा अन्य जोखिम अवस्थामा रहेका समूहहरूको अधिकारको संरक्षण गर्ने उपायहरू बढाउने ।	लाओ पिपुल्स डेमोक्रेटिक रिपब्लिक	स्वीकृत गरेको	सामाजिक सुरक्षा योजनाहरू (कर्णालीका बालबालिका, दलित र लोपोन्मुख जाति, चेपाङ, बालिका शिक्षा, अपांगता भएका बालबालिका) लागु भएको । कर्णाली तथा दलित समुदायका बालबालिकाहरूको जन्मदर्ताका लागि योजना, महिला तथा अन्य जोखिममा रहेका समूहहरूका लागि आरक्षण, आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान, दलित, महिला, जनजाति, मुस्लिम, कर्णाली विकास आदि आयोगहरू, दलित वर्ग उत्थान विकास समिति	सामाजिक सुरक्षा योजनाहरूलाई पारदर्शी र निष्पक्ष बनाउने, विभिन्न माध्यमहरूको प्रयोग गरी सम्बन्धित प्रावधानहरूबारे स्थानीयस्तरमा जानकारी गराउने तथा प्रशिक्षण दिने । पर्याप्त भूमिका, संरचना, श्रोत तथा क्षमता सहित विभिन्न आयोगहरूलाई क्रियाशील बनाउने ।	सामाजिक सुरक्षा योजनाहरूलाई पारदर्शी र निष्पक्ष बनाउने सार्वजनिक सुनुवाइ आयोजना गर्ने, जोखिममा रहेका समूहहरूको आवश्यकता प्रभावकारिरूपमा सम्बोधन गर्ने खालको सामाजिक सुरक्षा योजनाका लागि बकालत गर्ने ।	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, स्थानीय निकायहरू	निरन्तर	जोखिममा रहेका समूह/समुदायका बालबालिकाहरू सामाजिक सुरक्षा योजनाबाट लाभान्वित भएका हुनेछन् ।
१२२.२९	सशस्त्र द्वन्द्वबाट प्रभावित बालबालिकाहरूको पुनःस्थापना तथा पुनर्एकीकरण गर्ने कार्यक्रमहरू निर्माण गर्नका लागि उनीहरूसंग कार्य गरिसकेका राज्य तथा संस्थाहरूसंग साझेदारी गर्ने ।	नामाबिया	स्वीकृत गरेको	CAAFAG र CAAC सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना बनेको, राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगले CAAFAG र CAAC को पुनर्एकीकरण गर्ने सिफारिस गरेको	श्रोत विनियोजन गर्ने तथा CAAFAG र CAAC सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजनालाई कार्यान्वयन गर्ने ।	पुनःस्थापना प्रक्रियालाई शान्ति निर्माण क्रियाकलापहरू मार्फत सहजीकरण गर्ने । CAAFAG/CAAC बालबालिकाको पहिचान गर्ने तथा उनीहरूलाई कार्यक्रमहरूसंग जोड्ने ।	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	२०१७	सबै CAAFAG/CAAC पुनःस्थापित/पुनर्एकीकरण भएको तथा केसहरू बन्द भएको हुनेछ ।

परिच्छेद संख्या	सिफारिसहरू	सिफारिस गर्ने देश	नेपालको जवाफ	वर्तमान अवस्था	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नागरिक समाजले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	प्रमुख जिम्मेवार निकाय	समय	सफलताका सूचकहरू
१२२.४६	यौन हिंसा, ओसारपसार लगायत हिंसाका घटनाहरूको उजुरी गर्न महिला तथा बालिकाहरूलाई प्रहरीले सुरक्षित तथा गोप्य वातावरण उपलब्ध गराएको, साथै सबै उजुरीहरू दर्ता भएको तथा प्रभावकारी रूपमा छानविन भएको सुनिश्चित गर्ने ।	नेदरल्याण्ड्स	स्वीकृत गरेको	महिला तथा बालबालिका विभागले भर्खरै बालसंरक्षण प्रणाली दृष्टिकोण अपनाएको, राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगमा गुनसो सुनुवाइ संयन्त्र संचालनमा रहेको, महिला तथा बालबालिका सेवा केन्द्र ७५ जिल्लामा संचालनमा रहेको, घटना व्यवस्थापन मार्गदर्शन मस्यौदा तयार भएको ।	पिठित तथा साक्षीको सुरक्षा संयन्त्र बनाउने, सर्मापित श्रोत, संरचना तथा संयन्त्रहरू सहितको घटना व्यवस्थापन प्रणालीलाई कार्यान्वयन गर्दै राष्ट्रिय बालसंरक्षण प्रणालीलाई सुदृढ पार्ने ।	बालसंरक्षण प्रणालीको लागि वकालत गर्ने तथा सहयोग गर्ने । घटना व्यवस्थापन मार्गदर्शन तयार पार्ने तथा कार्यान्वयन गर्न प्राविधिक सहयोग गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय गृह मन्त्रालय महिला तथा बालबालिका विभाग केन्द्रीय बालकल्याण समितित	२०१७	बालसंरक्षण प्रणाली स्थापना भई क्रियाशील रहेको । घटना व्यवस्थापन मार्गदर्शन पारित भएको तथा कार्यान्वयन भएको ।
१२२.४७	परिवारहरूमा विशेषगरी जागरुकता अभियानहरू मार्फत बालबालिका विरुद्धको हिंसा खासगरी चाँडो विवाह, जबरजस्ती विवाह तथा बालबालिकाको ओसारपसार रोक्ने उपायहरू सुदृढ पार्ने ।	बेल्जियम	स्वीकृत गरेको	१२१.२४ संग सम्बन्धित	१२१.२४ संग सम्बन्धित	१२१.२४ संग सम्बन्धित	१२१.२४ संग सम्बन्धित		१२१.२४ संग सम्बन्धित
१२२.४८	बालश्रम निषेध गर्ने कानूनहरू लागू गर्न तथा सबै बालबालिका खासगरी गरीब तथा विपन्नहरूको शिक्षामा पहुँच बढाउन सहजीकरण गर्न उपायहरू अवलम्बन गर्ने ।	ब्राजिल	स्वीकृत गरेको	बालश्रम (निषेधित तथा नियमित गर्ने) ऐन तथा यसको नियमावली विद्यमान रहेको, बालश्रम विरुद्धको राष्ट्रिय गुरुयोजना तयारी प्रक्रियामा रहेको, संचिधानले अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको ग्यारेन्टी गरेको, शिक्षा ऐन संशोधन भएको, बालश्रम निरीक्षण तथा अनुगमन कार्यविधि मस्यौदा तयार भएको, बालश्रम उद्धार, पुनःस्थापना तथा पुनर्स्थापना कार्यविधि मस्यौदा तयार भएको । आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार सम्बन्धी अभिसन्धि	विद्यमान बालश्रम (निषेधित तथा नियमित गर्ने) ऐनलाई अनौपचारिक क्षेत्रमा हुने बालश्रमलाई समेट्ने गरी संशोधन गर्ने । बालश्रम विरुद्धको राष्ट्रिय गुरुयोजनालाई मूर्तरूप दिई पारित गर्ने तथा लागू गर्ने । राष्ट्रिय गुरुयोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त श्रोत विनियोजन गर्ने । उद्धार गरिएका बालबालिकाहरूका लागि आवधिक गृह वा अस्थायी आश्रयहरूको स्थापना गर्ने । बालश्रम रोकथामका लागि पारिवारिक सुदृढीकरण सहयोग बढाउने ।	बालश्रम (निषेधित तथा नियमित गर्ने) ऐन संशोधनका गर्न, बालश्रम विरुद्धको राष्ट्रिय गुरुयोजनालाई मूर्तरूप दिई पारित गर्न र लागू गर्ने तथा बालश्रम उद्धार, पुनःस्थापना तथा पुनर्स्थापना कार्यविधि पारित गर्नका लागि वकालत गर्ने ।	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय गृह मन्त्रालय संसद	२०१७	बालश्रमलाई निषेध गर्न सुधारिएको कानूनहरू प्रभावकारी रूपमा लागू भएको, सबै बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच भएको ।
१२२.४९	बालश्रम निषेध गर्ने कानूनहरू लागू गर्ने, गरीब तथा विपन्न बालबालिकाहरूको शिक्षामा पहुँच बढाउन सहजीकरण गर्ने तथा श्रम निरीक्षणलाई थप जोड दिने ।	स्लोभेनिया	स्वीकृत गरेको	१२२.४८ संग सम्बन्धित	१२२.४८ संग सम्बन्धित	१२२.४८ संग सम्बन्धित	१२२.४८ संग सम्बन्धित		१२२.४८ संग सम्बन्धित
१२२.५०	बालबालिकाको अधिकार संरक्षण गर्न विशेषगरी बालश्रम हटाउन तथा गरीब बालबालिकाहरूको शिक्षामा पहुँच बढाउन थप जोड दिने ।	जिबुटी	स्वीकृत गरेको	१२२.४८ संग सम्बन्धित	१२२.४८ संग सम्बन्धित	१२२.४८ संग सम्बन्धित	१२२.४८ संग सम्बन्धित		१२२.४८ संग सम्बन्धित
१२२.५१	निकट प्रकारको बालश्रमलाई २०१६ सम्म र अनौपचारिक क्षेत्रमा बालश्रम निषेध गर्दै सबै प्रकारको बालश्रमलाई २०२० सम्ममा उन्मूलन गर्ने लक्षित योजना कार्यान्वयनमा विशेष ध्यान दिने ।	रसियन संघ	स्वीकृत गरेको	१२२.४८ संग सम्बन्धित	१२२.४८ संग सम्बन्धित	१२२.४८ संग सम्बन्धित	१२२.४८ संग सम्बन्धित		१२२.४८ संग सम्बन्धित
१२२.६६	भविष्यमा अपराधिकरण नहुन दिन तथा समाजमा पुनर्स्थापना गर्न केटा तथा केटीहरूका लागि विशेष बन्दीगृह र नजरबन्द केन्द्रहरूको व्यवस्था गर्ने ।	चिली	स्वीकृत गरेको	कानूनसंग विवादमा परेका बालबालिकाहरूको सवाललाई सम्बोधन गर्न ३ वटा सुधार गृहहरू संचालनमा रहेको	कानूनसंग विवादमा परेका बालबालिकाहरूको संख्यालाई समायोजन हुनेगरी बाल सुधार गृहहरूको संख्या बढाउने । बालअधिकार ऐन अनुकूल हुनेगरी बाल सुधार गृहहरूलाई आर्थिक तथा प्रशिक्षित मानव श्रोतले सुसज्जित पार्ने ।	बालन्याय प्रणालीको सुदृढीकरणका लागि वकालत गर्ने तथा सहयोग गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय गृह मन्त्रालय सञ्चाल अदालत बालन्याय समन्वय समितित	२०१८	उन्नत बालन्याय प्रणाली लागू भएको

परिच्छेद संख्या	सिफारिसहरू	सिफारिस गर्ने देश	नेपालको जवाफ	वर्तमान अवस्था	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नागरिक समाजले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	प्रमुख जिम्मेवार निकाय	समय	सफलताका सूचकहरू
१२२.७१	समाजको प्राकृतिक तथा मौलिक एकाइको रूपमा परिवारलाई सुरक्षा प्रदान गर्ने ।	इजिप्ट	स्वीकृत गरेको	बालअधिकार विधेयक तथा वैकल्पिक स्याहार नियमावली प्रक्रियामा रहेको	बालअधिकार ऐन तथा वैकल्पिक स्याहार नियमावली पारित गर्ने । गरीब तथा सिमान्तकृत परिवारका बालबालिकाहरूका लागि बाल अनुदान देशभरि विस्तार गर्ने । पारिवारिक सहयोग प्रणाली (जिबिकोपार्जनमा आधारित) लाई सुदृढ पार्ने जसले गर्दा उनीहरू आफ्नो बालबालिकाहरूलाई आफै सम्भावित जोखिमहरूबाट बचाउन सकून् ।	पारिवारिक सहयोग प्रणालीको रणनीतिक ढाँचा तयार पार्ने तथा लागू गर्ने सरकारलाई सहयोग गर्ने ।	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, स्थानीय निकायहरू	निरन्तर	परिवारलाई सहयोग गर्ने प्रणाली बनेको तथा क्रियाशील रहेको
१२३.१२	विशेषगरी महिला तथा बालबालिका लगायत व्यक्तिमा हुने तस्करीलाई रोक्न, दबाउन तथा दण्डित गर्न पालेमा प्रोटोकल अनुमोदन गर्ने ।	इजिप्ट	संज्ञानमा लिएको	मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन २०६४ बनेको, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार सम्बन्धी पहिलो राष्ट्रिय कार्ययोजनाको म्याद सकिएको र पुनरावलोकन भइरहेको ।	पालेमा प्रोटोकललाई अनुमोदन गर्दा पर्ने प्रभावको बारेमा लेखाजोखा गर्ने । मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजनालाई मूर्त रूप दिने ।	पालेमा प्रोटोकललाई अनुमोदनका लागि पैरवी तथा बकालत गर्ने । लेखाजोखा गर्ने सरकारलाई सहयोग गर्ने ।	संसद गृह मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय परराष्ट्र मन्त्रालय	२०१८	पालेमा प्रोटोकल अनुमोदनका लागि सरकार साकारात्मक रहेको तथा लेखाजोखा गरेको
१२३.२९	हाल बालबालिकाको अपराधिक दायित्वको उमेर १० वर्ष रहेकोमा त्यसलाई बढाउने ।	चिली	संज्ञानमा लिएको	हालसम्म बालअधिकार विधेयकमा बालबालिकाको अपराधिक दायित्वको उमेर १० वर्ष रहेको उल्लेख ।	बालबालिकाको परिपक्वताको अवस्था तथा अपराधिक क्रियाकलापका परिणामबारे उनीहरूको बुझाइलाई मध्यनजर गर्दै बालबालिकाको अपराधिक दायित्वको उमेरलाई कम्तीमा १२ वर्षसम्म बढाउने ।	बालबालिकाको अपराधिक दायित्वको उमेर १२ वर्ष हुनुपर्ने आधार पुष्टि गर्न प्रमाणमा आधारित बकालत गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय गृह मन्त्रालय बालन्याय समन्वय समिति	२०१७	बालअधिकार ऐनमा बालबालिकाको अपराधिक दायित्वको न्यूनतम उमेर १२ वर्ष लागू भएको ।
१२९.५	अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुपालन हुनेगरी बालबालिका विरुद्ध हुने सबै प्रकारको हिंसालाई निषेध गर्ने प्रावधान सहित एक संशोधित बालबालिका सम्बन्धी ऐन बनाउन प्रयासहरू तिब्र पार्ने । साथै यसको कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त श्रोतहरू बजेटमा सुनिश्चित गर्ने ।	स्लोभाकिया	स्वीकृत गरेको	बालअधिकार विधेयकको अन्तिम मस्यौदा महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालयमा रहेको ।	बालअधिकार विधेयकलाई पुनरावलोकन गर्ने, पारित गर्ने तथा लागू गर्ने । बालअधिकार ऐन बारे सबै तहका सरोकारवालाहरूलाई जानकारी गराउने तथा प्रचार गर्ने, बालअधिकार ऐन कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट विनियोजन गर्ने ।	अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुपालन गर्ने गरी बालअधिकार विधेयक पारित गर्ने निरन्तर ताकेता, पैरवी तथा बकालत गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय अर्थ मन्त्रालय कानून तथा न्याय मन्त्रालय केन्द्रीय बालकल्याण समिति	२०१७	बालअधिकार ऐन पारित भएको तथा लागू भएको, सोको कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट विनियोजन भएको ।
१२९.६	कानूनको दायरा भित्र रहने गरी अनौपचारिक क्षेत्रमा हुने बालश्रमलाई समेट्न विद्यमान बालश्रम ऐनलाई संशोधन गर्ने ।	स्लोभाकिया	स्वीकृत गरेको	विद्यमान बालश्रम (निषेध तथा नियमित गर्ने) ऐन पुनरावलोकनका लागि एक मन्त्रालयस्तरीय कार्यदल गठन भएको ।	अनौपचारिक क्षेत्रलाई बालश्रम ऐनको दायरा भित्र समेट्ने । कार्यदललाई अन्तरमन्त्रालयस्तरको बनाउने तथा नागरिक समाज, राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग एवम् अनौपचारिक क्षेत्रसंग सम्बन्धित संघको प्रतिनिधिहरूलाई समावेश गराउने ।	नागरिक समाजका प्रतिनिधिलाई कार्यदलमा समावेश गराउन, विद्यमान कार्यदललाई अन्तरमन्त्रालय स्तरीय बनाउन पैरवी तथा बकालत गर्ने । अनौपचारिक क्षेत्रमा हुने बालश्रमलाई संशोधित ऐनमा समेट्ने ।	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय कानून तथा न्याय मन्त्रालय	२०१७	संशोधित बालश्रम ऐनमा अनौपचारिक क्षेत्रमा हुने बालश्रमलाई समेटिएको
१२९.७	बालविवाह, चाँडो विवाह तथा जबरजस्ती विवाह हटाउन तथा हानिकारक सांस्कृतिक अभ्यासहरूलाई गैरकानुनी बनाउन एक विधेयक ल्याउने ।	सिएरा लिओन	स्वीकृत गरेको	हानिकारक सांस्कृतिक अभ्यासहरूको अन्त्य गर्ने प्रावधान सहितको मौलिक अधिकारमा उल्लेख भएको । बालबालिका सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तथा बालविवाह अन्त्यका लागि राष्ट्रिय रणनीति बनेको, यी सवालहरूलाई सम्बोधन बारे नयाँ बालअधिकार विधेयकमा उल्लेख भएको, नेपाल सरकारले छापपडी उन्मूलन निर्देशिका जारी गरेको, महिला र पुरुष दुवैको लागि विवाह गर्ने उमेर २० वर्ष निर्धारण भएको,	बालबालिका, समुदाय, स्थानीय सरकार तथा अन्य सरोकारवालाहरूलाई जागरुक तथा सचेत बनाउने । बालविवाह अन्त्यका लागि राष्ट्रिय रणनीति तथा अन्य सम्बन्धित नीतिहरूको कार्यान्वयनका लागि अनुमानित खर्च सहितको कार्ययोजना बनाउने । एकनासले कार्यान्वयन गर्नका लागि सक्षम जनशक्ति तथा पर्याप्त बजेट सुनिश्चित गर्ने ।	संवैधानिक प्रावधानहरू तथा अन्य सम्बन्धित नीतिहरू कार्यान्वयन गर्न र सरकारलाई जबाफदेही बनाउन निरन्तर ताकेता गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय महिला तथा बालबालिका विभाग केन्द्रीय बालकल्याण समिति कानून तथा न्याय मन्त्रालय राष्ट्रिय योजना आयोग राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग	२०१७ उपरान्त	नीति तथा कानूनहरू नयाँ संविधान अनुरूप हुनेगरी परिमार्जित, बालअधिकार ऐन पारित, हानिकारक सांस्कृतिक अभ्यासहरूको अन्त्य तथा बालविवाह, चाँडो विवाह एवम् दबाव दिई गरिने विवाह उन्मूलन सम्बन्धी अनुमानित खर्च सहितको कार्ययोजना निर्माण भएको ।

परिच्छेद संख्या	सिफारिसहरू	सिफारिस गर्ने देश	नेपालको जवाफ	वर्तमान अवस्था	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नागरिक समाजले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	प्रमुख जिम्मेवार निकाय	समय	सफलताका सूचकहरू
१२१.८	ओसारपसारबाट पिडित बालबालिकाहरूसँग सम्बन्धित केसहरूका लागि समन्वयकारी संयन्त्र स्थापना गर्न बालबालिका सम्बन्धी ऐनको संशोधन गरी अन्तिम रूप दिने ।	टिमोर लेस्टी	स्वीकृत गरेको	मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार नियमावलीले स्थानीय देखि राष्ट्रिय तहसम्म समन्वय संयन्त्र हुनुपर्ने व्यवस्था गरेको, नेपाल सरकारले OSRT संयन्त्र स्थापना गरेको, बालअधिकार विधेयकमा गाउँ बालसंरक्षण समिति सम्बन्धी प्रावधान उल्लेख ।	विद्यमान संयन्त्रलाई सुचारु भएको सुनिश्चित गर्ने । समितिको बैठक नियमित भएको सुनिश्चित गर्ने तथा समितिका सदस्यहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।	बालबालिकाका सरोकारलाई उठाउन तथा विनियोजित बजेटको सही सदुपयोग गर्न समितिको क्षमता विकासमा सहयोग गर्ने । ती समितिका बैठक नियमित हुनका लागि सहजीकरण गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय महिला तथा बालबालिका विभाग केन्द्रीय बालकल्याण समिति	२०१७ उपरान्त	सबै तहमा संरक्षण संयन्त्रहरू पूर्णरूपमा क्रियाशील भएको
१२१.२०	लैंगिक असमानता हटाउन तथा बालविवाहको अन्त्यका लागि राष्ट्रिय रणनीति कार्यान्वयन गर्न प्रयासहरू अगाडि बढाउने ।	बोत्स्वाना	स्वीकृत गरेको	बालविवाह अन्त्यका लागि राष्ट्रिय रणनीति २०७२ बनेको, त्यसको आधारमा अनुमानित खर्च सहितको कार्ययोजना बन्ने प्रक्रियामा रहेको ।	बालविवाह अन्त्यका लागि राष्ट्रिय रणनीति २०७२ आधारमा अनुमानित खर्च सहितको कार्ययोजना तर्जुमा गर्ने । कार्ययोजनाको कार्यान्वयन बारे अनुगमन तथा ताकेता गर्नका लागि एक संयन्त्र बनाउने ।	प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि ताकेता तथा पैरवी गर्ने । बालविवाह अन्त्यका लागि राष्ट्रिय रणनीति तथा कार्ययोजना बारे बालबालिका तथा अन्य सरोकारवालालाई जानकारी गराउने तथा चेतना अभिवृद्धि गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय महिला तथा बालबालिका विभाग केन्द्रीय बालकल्याण समिति	२०१७ उपरान्त	कार्ययोजना तर्जुमा भएको तथा पूर्णरूपमा कार्यान्वयनको भएको
१२२.१९	बालअधिकारको स्वतन्त्र अनुगमनका लागि जिम्मेवार एक विशेष संयन्त्रको स्थापना गर्ने ।	इस्टोनिया	स्वीकृत गरेको	बालअधिकारको स्वतन्त्र अनुगमनका लागि जिम्मेवार विशेष संयन्त्र बनाउन नेपाल सरकार इच्छुक नदेखाएको । राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग अन्तर्गत एक जना आयुक्तलाई बालअधिकार अनुगमनका लागि जिम्मेवारी तोकिएको ।	नागरिक समाज, राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग तथा अन्य आयोगहरूको सहकार्यमा बालअधिकार आयोगको आवश्यकता बारे यथाभिन्न लेखाजोखा गर्ने ।	बालअधिकार आयोग स्थापना तथा लेखाजोखा गर्नका लागि सबै तहमा निरन्तर पैरवी तथा वकालत गर्ने । सबै तहमा स्वतन्त्र बालअधिकार अनुगमनका लागि जिम्मेवार विशेष संयन्त्रको स्थापनाको आवश्यकता र महत्त्वबारे सचेतिकरण गर्ने ।	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्री परिषद्को कार्यालय संसद	२०१८	बालअधिकार अनुगमनका लागि स्वतन्त्र आयोग बनेको
१२२.२४	सबै प्रकारको यौन हिंसाको प्रभावकारी सम्बोधन गर्न जबरजस्ती करणी तथा अन्य यौन हिंसा माथि कानुनी सीमा नतोकिएको, साक्षी तथा पिडितलाई पर्याप्त सुरक्षा संयन्त्र, राज्यबाट क्षतिपूर्ति तथा १६ वर्षमुनिका बालिकाहरूको विशेष आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्ने उपायहरू सम्बन्धी प्रावधान सहितको एकिकृत कानुन लागु गर्ने ।	नर्वे	संज्ञानमा लिएको	नेपालको संविधान तथा बालअधिकार विधेयकमा कानुनी सीमा ३५ दिनबाट ६ महिना बढाइएको । क्षतिपूर्तिको भार अझै पनि पिडक उपर नै रहेको, साक्षी तथा पिडितको सुरक्षा सम्बन्धी व्यवस्था अपर्याप्त रहेको ।	संविधान तथा बालअधिकार विधेयकमा भएका प्रावधानहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन, छुट्टै साक्षी तथा पिडित सुरक्षा संयन्त्रको स्थापना, राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगले तोके अनुसार साक्षी तथा पिडितको सुरक्षा सम्बन्धी कार्यविधि पारित गर्ने, साक्षी तथा पिडित सुरक्षा ऐन लागु गर्ने ।	क्षतिपूर्तिका लागि राज्यलाई जिम्मेवार बनाउन वकालत गर्ने । जबरजस्ती करणी तथा अन्य यौन हिंसासम्बन्धी घटनाहरूको उजुरी गर्न कानुनी सीमा हटाउनका लागि पैरवी गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग कानुन तथा न्याय मन्त्रालय संसद न्याय आयोग	२०१८	जबरजस्ती करणी तथा अन्य यौन हिंसासम्बन्धी घटनाहरूको उजुरी गर्न कुनै कानुनी सीमा नतोकिएको पिडित तथा साक्षीको सुरक्षाको लागि प्रावधान बनेको
१२४.३	बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धीको उजुरी प्रक्रिया सम्बन्धी इच्छाधिन आलेखलाई अनुमोदन गर्ने ।	स्लोभाकिया, चिली, मन्टेनिग्रो	संज्ञानमा लिएको	बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धीको उजुरी प्रक्रिया सम्बन्धी इच्छाधिन आलेखलाई अनुमोदन गर्न नेपाल सरकार प्रतिबद्ध तथा तयार नरहेको ।	बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धीको उजुरी प्रक्रिया सम्बन्धी इच्छाधिन आलेखलाई अनुमोदन गर्दा पर्ने प्रभावको बारेमा लेखाजोखा गर्ने ।	नेपाल सरकार तथा बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धीको तेश्रो इच्छाधिन आलेख अनुमोदनका लागि गठित समितिका सदस्यहरू बीच अन्तरक्रिया गराउन सहजीकरण गर्ने । सरकारी अधिकारी तथा नागरिक समाजको सचुतना अभिवृद्धि गर्ने । बालबालिकासँगै वकालत गर्ने । संचारजगतलाई बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धीको तेश्रो इच्छाधिन आलेख बारे सचेतिकरण गर्ने जसले कि उनीहरू राष्ट्रिय तहमा बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धीको तेश्रो इच्छाधिन आलेखबारे संरचनात्मक रूपमा सवालहरू उठाऊन् ।	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्री परिषद्को कार्यालय संसद राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग	२०१८	नेपाल सरकारले बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धीको तेश्रो इच्छाधिन आलेख अनुमोदन गरेको ।

परिच्छेद संख्या	सिफारिसहरू	सिफारिस गर्ने देश	नेपालको जवाफ	वर्तमान अवस्था	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नागरिक समाजले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	प्रमुख जिम्मेवार निकाय	समय	सफलताका सूचकहरू
१२४.८	बालबालिका तथा महिलाका लागि स्वतन्त्र आयोगको स्थापना गर्ने ।	भारत	संज्ञानमा लिएको	बालबालिकाको लागि स्वतन्त्र आयोग बनाउन नेपाल सरकार इच्छुक नदेखिएको । राष्ट्रिय महिला आयोग लगायत अन्य थुप्रै आयोगहरू विद्यमान रहेको ।	नागरिक समाज, राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग तथा अन्य आयोगहरूको सहकार्यमा बालअधिकार आयोगको आवश्यकता बारे यथाभिन्न लेखाजोखा गर्ने ।	सबै तहमा निरन्तर पैरवी तथा बकालत गर्ने, बालबालिका तथा महिलाका लागि स्वतन्त्र आयोगको स्थापनाका आवश्यकता र महत्वबारे सचेतकरण गर्ने ।	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्री परिषद्को कार्यालय संसद	२०१८	बालअधिकार अनुगमनका लागि स्वतन्त्र आयोग बनेको
१२२.२	नेपालको संविधानमा महिला तथा पुरुषबीच उनीहरूको बालबालिकाको राष्ट्रियताको सन्दर्भमा तथा नेपालले अनुमोदन गरेको CEDAW को धारा ९(२) अनुसार हुने गरी पूर्ण समानताको ग्यारेन्टी सुनिश्चित गर्न आवश्यक उपायहरू अवलम्बन गर्ने ।	क्यानाडा	स्वीकृत गरेको	नेपालको संविधानको भाग २ अन्तर्गत नागरिकता सम्बन्धी धारा ११ ले बुवा वा आमाको नामबाट नागरिकता लिन सक्ने व्यवस्था गरे पनि सोको कार्यान्वयन फितलो रहेको ।	नेपाली बालबालिकाले आमाको नामबाट नागरिकता लिन सक्ने सुनिश्चित गर्नका लागि संविधानमा उल्लेख भए अनुरूप नेपाली नागरिकता ऐन संशोधन गर्ने । नागरिकता ऐनमा अनाथ वा बुवाआमा थाहा नभएका बालबालिकाहरूका हकमा नागरिकता प्राप्त गर्न सक्ने भनी स्पष्ट प्रावधान थप्ने । बालबालिकाहरूका लागि अनिवार्यरूपमा नाबालक परिचयपत्र दर्ता गर्ने भन्ने प्रावधान बालबालिका सम्बन्धी ऐनमा उल्लेख गर्ने ।	ऐन संशोधन तथा सो प्रावधान लागु गर्नका लागि बकालत गर्ने ।	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय कानून तथा न्याय मन्त्रालय संसद	२०१७-२०१८	सबै बालबालिकाले समयमै कुनै एक जना अभिभावकको नामबाट नागरिकता पाउन सक्ने ।
१२२.६७	कुनै एक अभिभावकको नामबाट नागरिकता प्रदान गर्न सकिने गरी नागरिकता सम्बन्धी कानून संशोधन गर्ने ।	हंगेरी	स्वीकृत गरेको	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित
१२२.६८	संशोधित संविधानले महिलाको समान अधिकारका साथै उनीहरूको नागरिकता प्राप्त गर्ने, राख्ने र हस्तांतरण गर्ने अधिकारलाई सुनिश्चित गर्ने ।	सिएरा लिओन	स्वीकृत गरेको	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित
१२२.६९	कुनै एक अभिभावकको नामबाट नागरिकता प्रदान गर्नका निमित्त नागरिकता सम्बन्धी कानून संशोधन गर्ने ।	स्पेन	स्वीकृत गरेको	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित
१२२.७०	नागरिकता प्राप्त गर्ने तथा राख्ने अधिकार सबै महिला तथा उनीहरूका छोराछोरीमा समानरूपमा विस्तार भएको सुनिश्चित गर्ने उपायहरू कार्यान्वयन गर्ने ।	न्युजिल्याण्ड	स्वीकृत गरेको	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित	१२२.२ संग सम्बन्धित
१२३.२३	महिलालाई आफ्नो छोराछोरी तथा विदेशी श्रीमानलाई नागरिकता सम्प्रेषण गर्ने अनुमति पुरुष समान प्रदान गर्न संविधान संशोधन गर्दा विचार गर्ने ।	संयुक्त राज्य अमेरिका	अस्वीकृत गरेको	नेपालको संविधानको भाग २ अन्तर्गत नागरिकता सम्बन्धी धारा ११(६) र ११(७) मा विदेशी नागरिकसंग विवाह गरेको हकमा महिला तथा पुरुष बीच नेपाली नागरिकता पाउने सवालमा भेदभाव गरेको ।	नेपालको संविधान २०७२ लाई संशोधन गर्ने ।	संविधानमा संशोधनका लागि बकालत गर्ने ।	१२२.२ संग सम्बन्धित		विदेशी नागरिकले नेपालीसंग विवाह गर्दा प्राप्त गर्ने अंगीकृत नागरिकताको सम्बन्धमा समान प्रावधान भएको ।
१२४.१७	शरणार्थीहरूका सबै बालबालिकाहरूको शिक्षामा पहुँच, शरणार्थीहरूमाथिको प्रतिबन्ध खारेजी, काम गर्ने, संयुक्त व्यापार गर्ने तथा स्थापना गर्ने, स्वतन्त्ररूपमा यात्रा गर्ने तथा सम्पत्तिमाथिको अधिकार सुनिश्चित गर्दै शरणार्थीहरू तथा उनीहरूका परिवारलाई पहिचान प्रमाणपत्रहरू प्रदान गर्ने ।	जर्मनी	अस्वीकृत गरेको	नेपालको संविधानको धारा ३९ ले प्रत्येक बालबालिकालाई आफ्नो पहिचान सहित नामाकरण र जन्मदर्ताको हक हुनेछ भनी स्पष्ट उल्लेख गरेको छ ।	शरणार्थी बालबालिकाहरूको सन्दर्भमा सरकारको नीति स्पष्ट पार्ने तथा शरणार्थीसंग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय कानूनहरूलाई अनुमोदन गर्ने ।	शरणार्थीसंग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय कानूनहरूलाई अनुमोदन गर्न बकालत गर्ने ।	परराष्ट्र मन्त्रालय कानून तथा न्याय मन्त्रालय गृह मन्त्रालय	२०१८	शरणार्थी परिवार विशेषगरी बालबालिकाको आधारभूत आवश्यकताहरू सुनिश्चित भएको ।

परिच्छेद संख्या	सिफारिसहरू	सिफारिस गर्ने देश	नेपालको जवाफ	वर्तमान अवस्था	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नागरिक समाजले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	प्रमुख जिम्मेवार निकाय	समय	सफलताका सूचकहरू
१२४.१८	शरणार्थीहरूलाई दर्ता गर्ने तथा कागजात प्रदान गर्ने जसले गर्दा उनीहरू काम गर्न, शिक्षामा पहुँच तथा यात्रा गर्न सक्न् ।	संयुक्त राज्य अमेरिका	अस्वीकृत गरेको	१२४.१७ संग सम्बन्धित	१२४.१७ संग सम्बन्धित	१२४.१७ संग सम्बन्धित	१२४.१७ संग सम्बन्धित		१२४.१७ संग सम्बन्धित
१२२.२	सवैका लागि शिक्षा सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजनाको कार्यान्वयनलाई निरन्तरता दिने ।	संयुक्त अरब इमिरेट्स	स्वीकृत गरेको	दिगो विकास लक्ष्य (लक्ष्य ४) अनुसार विद्यालय क्षेत्र विकास योजना पारित भएको, शिक्षा ऐन संशोधन भएको, ३.८ प्रतिशत विद्यार्थी विद्यालय बाहिर रहेको ।	आर्थिक रुपमा विपन्न समुदायलाई लक्षित गरी थप बजेट विनियोजन गर्ने । प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्नका लागि अनुगमन संयन्त्र बनाउने । विपन्न समूहहरूका लागि वैकल्पिक तथा संक्रमणकालिन शिक्षाको व्यवस्था गर्ने ।	धेरै विनियोजन तथा खर्च गर्नका लागि बकालत गर्ने । पहुँच बाहिर रहेकासम्म पुग्न सरकारको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।	शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, जिल्ला शिक्षा कार्यालय	२०१७-२०१८	१०० प्रतिशत भर्नादर तथा टिकाउ दर
१२२.९६	आधारभूत शिक्षालाई अनिवार्य र निःशुल्क बनाउने कानूनको मस्यौदा तयारी वारे विचार गर्ने ।	बतार	स्वीकृत गरेको	नेपालको संविधान २०७२ ले आधारभूत तहका लागि अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सुनिश्चित गरेको । शिक्षा ऐन संशोधन भएको, विद्यालय क्षेत्र विकास योजना पारित भएको ।	कार्यान्वयन भैसकेको	कार्यान्वयनका लागि ताकेता गर्ने ।	शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, ससद	२०१७	नीति कार्यान्वयन भएको
१२२.९७	आधारभूत शिक्षालाई अनिवार्य र निःशुल्क बनाउन कानूनका मस्यौदा तयार पार्ने कामलाई तिव्रता दिन ध्यान दिने ।	शीलका	स्वीकृत गरेको	१२२.९६ संग सम्बन्धित	१२२.९६ संग सम्बन्धित	१२२.९६ संग सम्बन्धित	१२२.९६ संग सम्बन्धित		१२२.९६ संग सम्बन्धित
१२२.९८	गरीब विद्यार्थी, बालिका तथा अपांगता भएका बालबालिकाहरू लगायत जोखिममा रहेका समूहहरूको शिक्षाको अधिकारलाई विशेष ध्यान दिदै शिक्षाको गुणस्तर तथा कभरेज बढाउनका निमित्त लगानी बृद्धिलाई निरन्तरता दिने ।	चीन	स्वीकृत गरेको	आ.व. २०७३/७४ मा कूल राष्ट्रिय बजेटको ११ प्रतिशत मात्र शिक्षा क्षेत्रका लागि विनियोजन गरिएको ।	कूल राष्ट्रिय बजेटको २० प्रतिशत बजेट शिक्षा क्षेत्रका लागि विनियोजन गर्ने तथा स्थानीय श्रोतहरूको प्रभावकारीरूपमा परिचालन गर्ने ।	बजेट विश्लेषण गर्ने, गुणस्तरीय तथा समावेशी शिक्षाका लागि थप बजेट विनियोजनका लागि बकालत गर्ने ।	शिक्षा मन्त्रालय अर्थ मन्त्रालय राष्ट्रिय योजना आयोग	निरन्तर	सरकारले प्रगतिशीलरूपमा बजेट विनियोजन गर्ने गरेको
१२२.९९	बहुजातिय मानिसहरूका लागि गुणस्तरीय शिक्षाको ग्यारेन्टी गर्न विद्यमान राष्ट्रिय नीतिहरूलाई कार्यान्वयन गर्ने ।	लाओ पिपल्स डेमोक्रेटिक रिपब्लिक	स्वीकृत गरेको	नेपाको संविधानमा उल्लेख भएको, शिक्षा ऐन संशोधन भएको, विद्यालय क्षेत्र विकास योजना पारित भएको ।	संशोधित शिक्षा ऐन अनुसार शिक्षा नियमावली बनाउने ।	नीति कार्यान्वयनका लागि बकालत गर्ने तथा सहयोग गर्ने ।	शिक्षा मन्त्रालय	२०१७-२०१८	संशोधित शिक्षा ऐन बमोजिम हुनेगरी शिक्षा नीति निर्माण भएको ।
१२२.१००	आधारभूत शिक्षालाई अनिवार्य र निःशुल्क बनाउन हाल विचाराधिन रहेको विधेयकमाथिको छलफललाई तिव्रता दिने ।	इजरायल	स्वीकृत गरेको	शिक्षा ऐन संशोधन भएको, विद्यालय क्षेत्र विकास योजना पारित भएको ।	कार्यान्वयन भैसकेको	कार्यान्वयन भैसकेको	शिक्षा मन्त्रालय	२०१७	अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षाको प्रावधान सहित शिक्षा ऐन संशोधन भएको ।
१२२.१०१	हाल शिक्षा मन्त्रालयमा विचाराधिन रहेको शिक्षा विधेयकको प्रक्रियालाई तिव्रता दिने ।	अफगानिस्तान	स्वीकृत गरेको	१२२.९१ संग सम्बन्धित	१२२.९१ संग सम्बन्धित	१२२.९१ संग सम्बन्धित	१२२.९१ संग सम्बन्धित		१२२.९१ संग सम्बन्धित
१२२.१०२	सवै बालबालिकाका लागि शिक्षामा समान पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।	नामाबिया	स्वीकृत गरेको	नेपाको संविधानमा उल्लेख भएको, शिक्षा ऐन संशोधन भएको	संशोधित शिक्षा ऐन अनुसार शिक्षा नियमावली बनाउने ।	शिक्षा नियमावली तयार पार्ने सहयोग गर्ने ।	शिक्षा मन्त्रालय	२०१७-२०१८	शिक्षा नियमावली बनेको ।
१२२.१०३	पर्याप्त श्रोतहरू प्रदान गर्दै सवैका लागि शिक्षामा पहुँच बढाउन गरिएका प्रयासहरूलाई निरन्तरता दिने ।	इण्डोनेसिया	स्वीकृत गरेको	आ.व. २०७३/७४ मा कूल राष्ट्रिय बजेटको ११ प्रतिशत मात्र शिक्षा क्षेत्रका लागि विनियोजन गरिएको ।	कूल राष्ट्रिय बजेटको २० प्रतिशत बजेट शिक्षा क्षेत्रका लागि विनियोजन गर्ने ।	शिक्षा क्षेत्रका लागि थप बजेट विनियोजन गर्न बकालत गर्ने ।	शिक्षा मन्त्रालय	निरन्तर	शिक्षा क्षेत्रको बजेटमा वृद्धि भएको ।

परिच्छेद संख्या	सिफारिसहरू	सिफारिस गर्ने देश	नेपालको जवाफ	वर्तमान अवस्था	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नागरिक समाजले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	प्रमुख जिम्मेवार निकाय	समय	सफलताका सूचकहरू
१२२.१०४	महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारको भेदभाव उन्मूलन समिति एवम् आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार समितिको अवलोकन बमोजिम बालिका तथा दलित बालबालिकाहरू लगायत सबै बालबालिकालाई समान शैक्षिक अवसर सुनिश्चित गर्ने ।	फिनल्याण्ड	स्वीकृत गरेको	नेपाको संविधानमा उल्लेख भएको, शिक्षा ऐन संशोधन भएको, विद्यालय क्षेत्र विकास योजना पारित भएको ।	विद्यालय क्षेत्र विकास योजनाको कार्यान्वयन	विद्यालय क्षेत्र विकास योजनाको कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने ।	शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, जिल्ला शिक्षा कार्यालय	२०१७-२०१८	सबै बालबालिकाको शिक्षामा समान पहुँच भएको ।
१२२.१०५	विद्यालय जाने उमेरका बालबालिकाहरू विशेषगरी बालिकाहरू तथा आदिवासी एवम् अल्पसंख्यक समुदायका बालबालिकाहरूको विद्यालय भर्ना बढाउने नीतिलाई निरन्तरता दिने ।	सिंगापुर	स्वीकृत गरेको	शिक्षा ऐन संशोधन भएको, विद्यालय क्षेत्र विकास योजना पारित भएको ।	संशोधित शिक्षा ऐन अनुसार शिक्षा नियमावली बनाउने ।	शिक्षा नियमावली तयार पार्न वकालत गर्ने ।	शिक्षा मन्त्रालय	२०१७-२०१८	शिक्षा नियमावली बनेको र कार्यान्वयन भएको ।
१२२.१०६	शिक्षा तथा स्वास्थ्यमा मानिसहरू, विशेषगरी महिला तथा बालबालिकाको पहुँच बढाउने सामाजिक नीतिको सुदृढीकरणलाई निरन्तरता दिने ।	वालभेरियन रिपब्लिक अफ भेनेजुएला	स्वीकृत गरेको	नेपाको संविधानमा उल्लेख भएको, शिक्षा ऐन संशोधन भएको, विद्यालय क्षेत्र विकास योजना पारित भएको ।	प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्नका लागि अनुगमन संयन्त्र बनाउने । लक्षित समूहहरूका लागि सामाजिक सुरक्षा तथा छत्रवृत्ति बढाउने । शिक्षा नियमावली बनाउने ।	सरकारलाई प्रमाणमा आधारित तथ्यांक उपलब्ध गराउने । थप सामाजिक सुरक्षा योजनाहरूका लागि वकालत गर्ने ।	शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग	२०१७-२०१८	शिक्षा तथा स्वास्थ्यमा पहुँच बढाउने खालको सामाजिक नीति बनेको
१२२.१०७	वर्तमान शिक्षा नीतिलाई संशोधन गरी समावेशी शिक्षा प्रणाली सुनिश्चित गर्ने तथा अपांगता भएका बालबालिकाहरूको सहभागिता बढाउन ठोस उपायहरू लागू गर्ने ।	तर्बे	स्वीकृत गरेको	शिक्षा ऐन संशोधन भएको	कार्यान्वयन भैसकेको, शिक्षा नियमावली बनाउने ।	शिक्षा नियमावली तयार पार्न वकालत गर्ने । सरकारले बनाएका नीति र प्रावधानका बारेमा लक्षित समूहका लाभान्वितहरूका लागि चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग	२०१७-२०१८	अपांगतामैत्री भौतिक पूर्वाधारहरू सुनिश्चित गर्ने गरी शिक्षा नियमावली निर्माण भएको
१२२.१०८	अनिवार्य र निःशुल्क प्राथमिक तथा सबैका लागि गुणस्तरीय शिक्षा सुनिश्चितताका लागि उपायहरू अवलम्बन गर्ने ।	माल्दिभ्स	स्वीकृत गरेको	नेपाको संविधानमा उल्लेख भएको, शिक्षा ऐन संशोधन भएको, विद्यालय क्षेत्र विकास योजना पारित भएको ।	विद्यालय क्षेत्र विकास योजनाको कार्यान्वयन	विद्यालय क्षेत्र विकास योजनाको कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने ।	शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, जिल्ला शिक्षा कार्यालय	२०१७-२०१८	सबै बालबालिकाको शिक्षामा समान पहुँच भएको ।
१२२.१०	गुणस्तरीय स्वास्थ्यमा सबैको विशेषगरी महिला तथा बालबालिकाको पहुँच सुनिश्चित गर्ने नीतिगत उपायहरूको कार्यान्वयनलाई निरन्तरता दिने ।	सिंगापुर	स्वीकृत गरेको	नेपालको संविधान २०७२ ले स्वास्थ्यलाई मौलिक हकको रूपमा व्यवस्था गरेको, अन्तर्राष्ट्रिय अल्मा अटा घोषणापत्रमा नेपालले प्रतिबद्धता जनाएअनुसार प्राथमिक स्वास्थ्य सेवामा सबैको लागि निःशुल्क पहुँच, नेपाल सरकारले स्वास्थ्य क्षेत्र रणनीतिमा विश्वव्यापी विस्तार गर्ने प्रतिबद्धता जनाएको । नेपाल सरकारले Reaching the Unreached नीति स्वीकृत गरेको ।	गरीबीको रेखामुनि रहेका सबै मानिसहरूलाई काँडे वितरण गर्ने । प्रशिक्षित स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीति २०७२ लाई कार्यान्वयन गर्न सोही नीति बमोजिम गाउँ तहमा परिचालन गर्ने । गाउँतहमा सीपयुक्त जन्म परिचर (Skilled Birth Attendant) सहित कम्तीमा एक वटा Birthing Centre स्थापना गर्ने । लक्षित औपधिहरू बचैभरि HF तहमा उपलब्ध हुनुपर्ने ।	विद्यमान नीति, कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयनका लागि वकालत गर्न नागरिक समाजको संजाल बनाउने । गरीबी काँडे वितरणलाई परीक्षण गर्दै नेपाल सरकारलाई यसको विस्तार गर्न सहयोग गर्ने । birthing centre को पूर्वाधार लगायत आवश्यक उपकरण तथा अन्य रसद वितरणका लागि जगेडा राख्ने । अगाडि रहेर काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने । स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई यथास्थान प्रशिक्षण तथा परामर्श दिने ।	स्वास्थ्य मन्त्रालय स्वास्थ्य सेवा विभाग	२०१७ उपरान्त	आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा समुदायको सहज पहुँच भएको
१२२.११	विश्वव्यापी खोप कभरेज सुनिश्चित गर्न उपायहरू अवलम्बन गर्ने ।	माल्दिभ्स	स्वीकृत गरेको	२ वर्षमुनिका बच्चाहरूमा भ्रूणडै ९५ प्रतिशत खोप विस्तार भएको ।	कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने	कभरेजलाई निरन्तरता दिन सहयोग गर्ने ।	स्वास्थ्य मन्त्रालय स्वास्थ्य सेवा विभाग	२०१७ उपरान्त	सबै बालबालिकाले खोप पाएको ।

परिच्छेद संख्या	सिफारिसहरू	सिफारिस गर्ने देश	नेपालको जवाफ	वर्तमान अवस्था	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	सिफारिस कार्यान्वयनका लागि नागरिक समाजले गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरू	प्रमुख जिम्मेवार निकाय	समय	सफलताका सूचकहरू
१२२.९३	शिशु, बाल तथा मातृ मृत्युदर घटाउने तथा औसत आयु बढाउने लक्ष्य राखेका प्रयासहरूलाई थप गति प्रदान गर्ने ।	श्रीलंका	स्वीकृत गरेको	CBIMNCI को देशभरि नै विस्तार भइरहेको । Post-natal स्याहार सेवा राष्ट्रिय मापदण्ड पुरा हुने गरी ११ प्रतिशत मात्र रहेको ।	नवजात शिशु स्वास्थ्यमा केन्द्रित हुने । गरीब तथा सिमान्तकृत समुदायहरू जस्तै: दलित, जनजाति, अन्तरलिङ्गी बालबालिका तथा गम्भीर किसिमका अपांगता भएका बालबालिकालाई लक्षित कार्यक्रम गर्ने । नवजात शिशु तथा आमाका लागि Post-natal भ्रमणहरू बढाउने । गर्भावस्थामा नै अपांगता भएनभएको जाँच गराउने ।	आवश्यकता भएका मानिसहरूलाई लक्षित गरी कार्यान्वयन गर्नका लागि ताकेता गर्ने ।	स्वास्थ्य मन्त्रालय स्वास्थ्य सेवा विभाग	२०१७ उपरान्त	अपरिपक्व मृत्युदरमा उल्लेख्य कमी सहित मातृ तथा बालबालिकाको स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार भएको । औसत आयुमा वृद्धि भएको ।
१२२.९४	मातृ मृत्युदर तथा शिशु मृत्युदरमा कमी ल्याउने कार्यलाई निरन्तरता दिने	इजरायल	स्वीकृत गरेको	१२२.९३ संग सम्बन्धित	१२२.९३ संग सम्बन्धित	१२२.९३ संग सम्बन्धित	१२२.९३ संग सम्बन्धित		१२२.९३ संग सम्बन्धित
१२२.९५	सबै महिला तथा बालिकाहरूको गुणस्तरीय यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्यमा समान पहुँच सुनिश्चित गर्ने उपायहरूको कार्यान्वयनलाई निरन्तरता दिने ।	न्युजिल्याण्ड	स्वीकृत गरेको	किशोरकिशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम, HFs बाट किशोरकिशोरीमैत्री सेवाको प्रावधान, सन् २०१५ सम्ममा १००० HFs मा किशोरकिशोरीमैत्री सेवाका लक्ष्य राखिएकोमा सो लक्ष्य प्राप्त भैसकेको ।	एक तिहाइ HFs मा किशोरकिशोरी मैत्री सेवाहरू उपलब्ध भएको अवस्थामा किशोरकिशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम बाँकी HFs सम्म विस्तार गर्ने । किशोरकिशोरीहरूका लागि गुणस्तरीय सेवा सुनिश्चित गर्ने । किशोरकिशोरी मैत्री सेवा प्रदान गर्नका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता विकास गर्ने । यौन तथा प्रजनन अधिकार बारे स्थानीय भाषामा जानकारी गराउने तथा प्रचारप्रसार गर्ने ।	“मेरो पहिलो बच्चा” अवधारणा जस्तै नयाँ विधिहरू सरकारलाई सिफारिस गर्न प्रयोग गर्ने ।	स्वास्थ्य मन्त्रालय स्वास्थ्य सेवा विभाग	२०१७ उपरान्त	सबै स्वास्थ्य सेवाहरू किशोरकिशोरी मैत्री बनेको । किशोरकिशोरीहरू मैत्रीपूर्ण सेवाहरू बारे जानकारी रहेको तथा खोजी गर्ने गरेको ।

Para No#	Recommendations	Made By (Country)	Response By Nepal	Current Status	Activities to implement the recommendations by Gos	Activities to implement the recommendations by CSOs	Main Responsible Body	Time Frame	What does Success look like (Success Indicators)
121.24	Maintain its resolve to eliminate harmful practices against women and children	Egypt	Accepted	Child marriage strategy to end child marriages by 2030 in place by MoWCSW, NHRC recommendation to end	Develop the implementation plan of National Strategy to end child marriage	Support government to formulate and implement the national plan	MoWCSW	2017	Implementation plan formulated and its implementation started
					Pass the new Child Right Act and enact it	Organize consultation workshop to provide feedbacks to the draft Child Rights Bill, Facilitate and collect feedbacks from children	MoWCSW, Parliament	2017	Child Rights Act passed by parliament
					Implement the recommendation made by NHRC	Follow up plan for the implementation of the recommendations	Prime minister's Office	Immediately	NHRC recommendations implemented by government
					Develop and mobilize local level mechanisms with clear mandate, resources and responsibilities to create awareness, monitoring and reporting against the harmful practices against children and women	Mobilize community and create awareness, campaigning against harmful practices, advocacy for budget allocation	MoFALD/DDC/Municipalities/VDC	2018 onwards	Local to national level structures/mechanisms are in place with clear mandated and are functional
121.3	Make increased efforts to introduce and effectively carry out new measures to deal with human trafficking of women and children	Japan	Accepted	- Human trafficking (transportation and control) act in place- Office of the Special Rapporteur in Trafficking (OSRT) in Person mechanism established in the government - Established mobile camp in earthquake affected districts- Women and children service centers in 75 districts- NPA against trafficking- SAARC convention	- Effectively implement the act with mandate, structures, mechanisms and resources- Review and implement the national plan of action against trafficking in person- Communicate/educate/coordinate about NPA at local level	Monitor the implementation status, Research to understand changing dynamics of human trafficking and suggest for actions, support to surveillance system	MoWCSW, MoHA,	2017 onwards	NPA on Human Trafficking is revised and endorsed. Human trafficking of women and children is controlled- laws against trafficking are effectively exercised

Para No#	Recommendations	Made By (Country)	Response By Nepal	Current Status	Activities to implement the recommendations by Gos	Activities to implement the recommendations by CSOs	Main Responsible Body	Time Frame	What does Success look like (Success Indicators)
122.2	Enhance measures on protecting the rights of children, women and other vulnerable groups	Lao People's Democratic Republic	Accepted	Social protection schemes (Karnali children, Dalit, and endangered ethnic groups, Chepang, Girls' education, children with disabilities) are in place- Scheme to support for the birth registration to Karnali and Dalit children- Reservation for the women and other vulnerable groups- Aadibasi, Janajati Utthan Rastriya Pratisthan- Dalit/Women/Janajati/Muslim/Karnali development Commission etc...- Dalit Barga Unthan Bikash Samiti	- Make the schemes transparent and fair - Educate and communicate the provisions at local level through various means- Make the various commissions functional with adequate mandates, structures, resources and capacities	Public hearing to make the schemes transparent and effective, Advocate for social security schemes that sufficiently address needs to vulnerable groups,	MoFALD/DDC/VDC	Continous	Children from vulnerable groups/community are benefited from social security schemes
122.3	Partner with States and organizations which have experience working with children affected by armed conflict to develop programs designed to their need for rehabilitation and integration	Namibia	Accepted	- NPA for CAAFAG and CAAC is in place- NHRC recommendation to reintegrate CAAFAG and CAAC	Allocate resources and effectively implement the NPA for CAAFAG and CAAC	Facilitate through peacbuilding activities in rehabilitation process, Identify CAAFAG/CAAC and connect them to the programs.	MoPR	2017	All CAAFAG/CAAC are rehabilitated/reintegrated and cases are closed
122.5	Ensure that the police provide a safe and confidential environment for women and girls to report incidents of violence, including sexual violence and incidents of trafficking, and that all complaints are recorded and effectively investigated	Netherlands	Accepted	- Child protection system approach has just been adopted by DWC- Complain handling mechanism has been functional in NHRC- Women and Children service centers are functional in 75 district- Draft child protection Case Management guidelines is adopted by GoN	Make victim and witness protection mechanisms- Strengthen National child protection system through implementing child protection case management system with dedicated resources, structures and mechanisms	Advocate and support for child protection system, provide technical support in development and implementation of case management guideline	MoWCSW, DWC, CCWB, MoHA	2017	Child protection system established and functional, case management guideline adopted and implemented

Para No#	Recommendations	Made By (Country)	Response By Nepal	Current Status	Activities to implement the recommendations by Gos	Activities to implement the recommendations by CSOs	Main Responsible Body	Time Frame	What does Success look like (Success Indicators)
122.5	Strengthen measures to combat violence against children, particularly with regard to the prevention of early and forced child marriages and child trafficking and in particular through awareness-raising campaigns among families	Belgium	Accepted	Refer to 121.24	Refer to 121.24	Refer to 121.24	Refer to 121.24	Refer to 121.24	Refer to 121.24
122.5	Take measures to enforce legislation prohibiting child labour and to facilitate access to education for all children, particularly the poor and disadvantaged	Brazil	Accepted	Child labor (prohibition and regulation) act and its regulation are in place- National master plan against child labor is in drafting process- Free and compulsory education for all children has been guaranteed in the constitution- Education act amended- Treaty on ESC- Drafted child labor inspection and monitoring guideline- Drafted child labor rescue, rehabilitation and	Amend existing child labor (prohibition and regulation) act incorporating child labor in informal sector- Finalize, endorse and enact the master plan against child labor- Allocate adequate resource to implement the national master plan - Establish transit home or temporary shelters for the rescued children- Enhance family strengthening support to prevent child labor in the source area	Advocate for -amendment in child labor (prohibition and regulation) act - endorsement and enactment of master plan against child labor - adoption of child labor rescue, rehabilitation and reintegration guideline	MoLE, Parliament, MoWCSW, MoHA	2017	Improvised legislation enacted to effectively prohibit child labor, all children have access to education
122.5	Enforce legislation prohibiting child labour, facilitate access to education for poor and disadvantaged children and reinforce labour inspections	Slovenia	Accepted	Refer to 122.48	Refer to 122.48	Refer to 122.48	Refer to 122.48	Refer to 122.48	Refer to 122.48
122.5	Reinforce and protect the rights of children, in particular by eliminating child labour and facilitating access of poor children to education	Djibouti	Accepted	Refer to 122.48	Refer to 122.48	Refer to 122.48	Refer to 122.48	Refer to 122.48	Refer to 122.48
122.5	Give specific attention to the implementation of the plan aimed at eliminating worst form of child labour by 2016 and all forms of child labour by 2020, including prohibiting child labour in the informal sector	Russian Federation	Accepted	Refer to 122.48	Refer to 122.48	Refer to 122.48	Refer to 122.48	Refer to 122.48	Refer to 122.48

Para No#	Recommendations	Made By (Country)	Response By Nepal	Current Status	Activities to implement the recommendations by Gos	Activities to implement the recommendations by CSOs	Main Responsible Body	Time Frame	What does Success look like (Success Indicators)
122.7	Implement special detention and internment centres for boys and girls, with a view to avoiding their future criminalization and to promote the reintegration into society	Chile	Accepted	- 3 child correction homes are functional to address the issues of children in conflict with law	Increase numbers of the child correction homes to accommodate the numbers of children in conflict with law- Equip the child correction homes with financial and trained human resources aligning with Child Rights Act	Advocate and support to strengthen juvenile justice system	Supreme Court, JJCC, MoHA, MoWCSW	2018	Improved Juvenile Justice System is in place
122.7	Provide protection to the family as the natural and fundamental unit of the society	Egypt	Accepted	Child Rights Bill and Alternative Care guideline are in process	Pass Child Rights Act and. Alternative Care guideline. Upscale child grant nationwide for children from poor and marginalized families. Strengthen family support systems (Livelihood base) so that they are able to protect their children from potential risks	Support government in designing strategy and enact family support system	MOFALD/DDC/Municipality and VDCs, MoWCSW	Continuous	Family support system is in place and functional
123.1	Consider ratifying the Palermo Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children	Egypt	Noted	Human Trafficking (Transportation and Control) Act in place. 1st NPA against human trafficking expired and in the process of revision	Assessment to know the implication of ratification of Palermo Protocol. Finalize new NPA against human trafficking.	Lobby/Advocacy for ratification of the Palermo protocol, support government in assessment	Parliament, MOHA, MoWCSW, MoFA	2018	Government is positive towards ratification of the Palermo Protocol and carry out assessment
123.3	Raise the age of criminal responsibility of children that currently stands at 10 years of age	Chile	Noted	The current age of criminal responsibility for children is 10 years – as per revised children bill	Increase the age of criminal responsibility of children for at least 12 years considering the maturity of children and also looking at children's perception to the consequences of the criminal activities.	Evidence based advocacy to justify 12 years as minimum age of criminal responsibility	JJCC, MoWCSW, MoHA	2017	Minimum age of criminal responsibility raised to 12 years in Child Rights Act
121.5	Intensify efforts to adopt a revised Children's Act that complies with international standards, including provisions on prohibition of all forms of violence against children, and to ensure sufficient budgetary resources to its implementation	Slovakia	Accepted	Final draft of Children's bill in MoWCSW	Review the Bill, endorse and enact child rights act, disseminate and aware the concern stakeholders about the Children's Act at all levels, ensure sufficient budget allocation for its implementation	Rigorous follow up Lobby/advocacy to endorse the children's bill which comply with international standards	MoWCSW, CCWB, MoLJ, MoF	2016 -2017	Child Rights Act endorsed and enacted, sufficient budget allocated for its implementation

Para No#	Recommendations	Made By (Country)	Response By Nepal	Current Status	Activities to implement the recommendations by Gos	Activities to implement the recommendations by CSOs	Main Responsible Body	Time Frame	What does Success look like (Success Indicators)
121.6	Amend the existing Child Labour Act to include child labour in the informal sector within the purview of the law	Slovakia	Accepted	Task force formed at ministry level to review the existing Child Labor (prohibition and regulation) act	Include informal sector within the framework of Child Labor act, Make the task force Inter-ministerial and engage representatives of CSOs, NHRC, an association related to the informal sector in the task force	Lobby and advocacy to: include CSO in the task force -make existing task force inter-ministerial, Influence the taskforce to include the informal sector child labour in amended act.	MoLE, MoLJ	2016-2017	Child labor in Informal sector included in amended Child Labour (prohibition and regulation) Act
121.7	Adopt a bill criminalizing harmful cultural practices, and abolish child, early and enforced marriage	Sierra Leone	Accepted	Ending harmful cultural practices is provisioned in the constitution under fundamental rights, National Child's Policy and national strategy to end child marriage is in place, New Children's Bill has incorporated addressing these issues, GoN has issued Directives on 'Elimination of Chhaupadi Practice', 12th amendment of National Code has made provision of age for marriage 20 years for both girl and boys.	Aware and sensitize children, community, local government and other concern stakeholders -Prepare costed plan of action for implementation of strategy and other relevant policies - Ensure capacitated human resource and sufficient budget for smooth implementation	Regular follow up to account the Government and implement the constitutional provisions and and other relevant policies -Lobby and advocacy for sufficient resource allocation for their implementation	MoWCSW, CCWB, DoWC, MoLJ, NPC, NHRC	2017 onwards	Laws and policies re/formed aligned with constitution -Child Rights act endorsed -Costed Action Plan prepared to end harmful cultural practices and abolish child, early and enforced marriage
121.8	Finalize the revision of child act in order to set up coordination mechanism related to cases of child victims trafficking	Timor-Leste	Accepted	Provision of coordination mechanism from local to national level in Human Trafficking and Transportation Regulation - Office of Special Rapporteur in Trafficking (OSRT) in Person mechanism in the government -Provision of VCPC in Children's Bill	Ensure to make existing mechanism functional -Ensure regular meeting of the committee and enhance capacity of the committee members -Allocate at least 10% block grant budget for children and spend it to address children's issues	Support to build capacity of committees to raise children's concerns and proper utilization of allocated budget Facilitate to ensure regular meeting of these committees	MoWCSW, CCWB, DoWC	2017 onwards	Fully functioning protection mechanisms at all level.
121.20	Step up efforts to eliminate gender inequity and implement the national strategy on ending child marriages	Botswana	Accepted	National strategy on ending child marriages is in place and based on that costed implementation plan is being developed.	Develop costed action plan based on the national strategy -Develop a mechanism to monitor and follow the implementation of the action plan	Follow up and lobby for effective implementation - Raise awareness and disseminate information to children and concern stakeholders about the national strategy and action plan	MoWCSW, CCWB, DoWC	2017 onwards	Action plan prepared and fully implemented

Para No#	Recommendations	Made By (Country)	Response By Nepal	Current Status	Activities to implement the recommendations by Gos	Activities to implement the recommendations by CSOs	Main Responsible Body	Time Frame	What does Success look like (Success Indicators)
122.2	Establish a special mechanism responsible for independent child rights monitoring	Estonia	Accepted	GoN doesn't seem committed to establish special mechanism responsible for independent child rights monitoring -one commissioner at NHRC has been assigned as focal person for child rights monitoring	Assess for the need of child rights commission immediately in jointly with CSOs, NHRC & other commissions	Rigorous Lobby/advocacy at all level to conduct the assessment and establish child rights commission - sensitize and aware the need and importance of special mechanism responsible for independent child rights monitoring at all level	OPMCM, Legislature parliament	2018	Independent commission for child rights monitoring in place
123.2	Enact consolidated laws addressing all types of sexual violence effectively, with provisions of no statutory limitation on rape and other sexual violence, adequate witness and victim protection mechanisms, compensation from state and measures to address special needs of girls below 16	Norway	Noted	Provision in the upcoming children's bill and constitution Statutory limitation increased from 35 days to 6 months Compensation is still a sole responsibility of perpetrator Protection of witness and victim inadequate	Effective implementation of the provision in constitution and children's bill. Establish separate witness and victim protection mechanism; endorse witness and victim protection guidelines set by NHRC and enact the witness and victim protection act.	Lobby/ advocacy for State accountability for compensation Lobby for no statutory limitation on rape and other sexual violence	MoWCSW, Legislature parliament, Law Commission, Ministry of Law and Justice, NHRC	2018	No statutory limitation in place with the cases of rape and other sexual violence Provision in place to protect victim and witness
124.3	Ratify the Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a communications procedure	Slovakia, Chile, Montenegro	Noted	GoN is not committed and ready to ratify OP3CRC	assessment to know implications of ratifying OP3CRC	Facilitate to hold interaction between GoN and members of UNCRC for OP3CRC ratification -Raise awareness and sensitize concerned government authorities and CSOs - advocacy together with children -Sensitize media about OP3CRC so that media constructively raise the OP3CRC concerns at national level.	OPMCM, MoWCSW, legislature parliament, NHRC	2018	OP3CRC Ratified by GoN
124.8	Set up an independent Commission for children and women	India	Noted	GoN doesn't seem committed to establish independent commission for children - Several other independent commissions including National Women Commission exist.	Assess the need of children commission immediately in collaboration with CSOs, NHRC & other commissions	Rigorous Lobby/advocacy at all level -Sensitize and aware the need and importance of setting up an independent Commission for children and women	OPMCM, Legislature parliament	2018	Independent Commission to monitor child rights is in place

Para No#	Recommendations	Made By (Country)	Response By Nepal	Current Status	Activities to implement the recommendations by Gos	Activities to implement the recommendations by CSOs	Main Responsible Body	Time Frame	What does Success look like (Success Indicators)
122.2	Take necessary measures to ensure the guarantee in the Nepal's Constitution of full equality between men and women with respect to the nationality of their children and in accordance with article 9 (2) of the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, which Nepal has ratified	Canada	Accepted	Constitution of Nepal under Part-2 of Citizenship of under Article 11 (2) guarantees citizenship from either father or mother who is citizen of Nepal but weak in implementation	Reflection of the Constitution on the amendment of Citizenship Act to ensure children can get Nepalese citizenship from a Nepali mother, add clear provision to the Act to ensure orphan children and children whose parents' whereabouts is unclear can get citizenship. Also, Children's Act mandate of compulsory registration of Minor Identity Card.	advocacy for amendent and enactment of the provision.	Law Ministry/Ministry Of Women, Children and Social Welfare / Legislature Parliament	2016-2018	All Children can attain citizenship from either parents in timely manner
122.7	Amend the citizenship laws to allow citizenship through either parent	Hungary	Accepted	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2
122.7	Ensure that provisions in the revised Constitution guarantee the equal rights of women as well as their right to acquire, retain and transfer citizenship	Sierra Leone	Accepted	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2
122.7	Amend legislation on nationality in order to be able to grant Nepali nationality through either parent	Spain	Accepted	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2
122.7	Implement measures to ensure that the rights to acquire, transfer and retain citizenship are extended equally to all women and their children	New Zealand	Accepted	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Refer to 122.2
123.2	Consider amending the Constitution to allow women to convey their citizenship to their children and foreign spouses on an equal basis with men	United States of America	Rejected	Part-2 of Citizenship under Constitution of Nepal Article 11 (6 & 7) shows bias in different provision for foreign spouses in acquiring citizenship of Nepal	Amendment of the constitution 2072	Advocacy for amendent in the constitution	Refer to 122.2	Refer to 122.2	Equal provision of foreign spouses of Nepali Citizenship to acquire naturalized citizenship

Para No#	Recommendations	Made By (Country)	Response By Nepal	Current Status	Activities to implement the recommendations by Gos	Activities to implement the recommendations by CSOs	Main Responsible Body	Time Frame	What does Success look like (Success Indicators)
124.2	Provide refugees and their families with identification certificates making sure that all children of refugees have access to education, and repeal restrictions on refugees' rights to own property, to work, to establish and incorporate businesses and to travel freely	Germany	Rejected	Article 39 of Constitution of Nepal states clearly that every child has right to identity with family name and birth registration.	Clear government policy on refugees children and ratification of international instrument related with refugee	Advocacy for ratification of international instrument related with refugee	Foreign Ministry/Law Ministry/Ministry of Home Affairs	2018	Refugee families especially children's basic rights are ensured
124.2	Register refugees and provide documentation so they are able to work, access education, and travel	United States of America	Rejected	refer to 124.17	refer to 124.17	refer to 124.17	refer to 124.17	refer to 124.17	refer to 124.17
122.2	Continue its implementation of the national plan of action on the provision of education for all, including for economically disadvantaged social groups	United Arab Emirates	Accepted	SDGs -4 SSDP endorsed, 8th amendment of Education Act. Out of school children 3.8%	Allocate more budgeting targeting social groups from economically diadvanged community, Develop monitoring mechanism to ensure the effective implementation, Alternative and transitional education for disadvantaged groups	Advocacy for more and better spending, build capacity of government to reach the unreached	MoE, DoE, DEO	2016-2018	100% school enrollment and retention.
123	Consider drafting a law that makes basic education mandatory and free	Qatar	Accepted	Constitution 2072 has ensured mandatory and free education for basic education level, Education Act amended, SSDP endorsed	Already Implemented	Follow up for its implementation	MoE, DoE, Parliament	2016	Policy is enacted
123	Consider expediting its work on the draft Bill to make basic education compulsory and free	Sri Lanka	Accepted	refer to 122.96	refer to 122.96	refer to 122.96	refer to 122.96	refer to 122.96	refer to 122.96
123	Continue to increase spending on education in order to improve coverage and quality of education with the special attention to the right to education of the vulnerable groups, including poor students, girls and children with disabilities	China	Accepted	11% of national budget allocated for education sector in 2016/17	Allocate at least 20% of national budget for education sector and ensure effective mobilization of local resources.	Budget analysis and advocacy for more budget allocation such as advocating for quality and inclusive education.	MoE, MoF, NPC	Continuous	Government increases budget allocation progressively

Para No#	Recommendations	Made By (Country)	Response By Nepal	Current Status	Activities to implement the recommendations by Gos	Activities to implement the recommendations by CSOs	Main Responsible Body	Time Frame	What does Success look like (Success Indicators)
123	Implement ongoing national policies to guarantee quality education to the multi-ethnic people	Lao People's Democratic Republic	Accepted	Reflected in Constitution of Nepal, Education act amended and SSDP endorsed	Deveop education policy aligning with the amended education act.	Supportive and advocate to implement the policy	MoE	2016-2018	Education policy developed aligned with amended education act
122.1	Accelerate the discussions regarding the bill to make basic education compulsory and free, currently under consideration	Israel	Accepted	Education Act amended, SSDP endorsed	Already Implemented	Already implemented	MoE	2016	Education act amended with provision of compulsory and free basic education
122.1	Accelerate the process of considering the Education Bill currently under consideration at the Ministry of Education	Afghanistan	Accepted	Refer to 122.1	Refer to 122.1	Refer to 122.1	Refer to 122.1	Refer to 122.1	Refer to 122.1
122.1	Ensure equal access to education for all children	Namibia	Accepted	Constitution 2072, Education Act (8th Amendment)	Develop education regulation as per amended education act	Advocate to develop education regulation	MoE	2017-2018	Education regulation developed
122.1	Continue its efforts to improve access to education for all, including by providing adequate resources	Indonesia	Accepted	11% budget to the national budget in 2016/17 allocated in education sector	Allocation of budget in Education by at least 20%	Advocate to allocate more budget in education sector	MoE	Continuous	Budget increased by government in education sector
122.1	Ensure equal educational opportunities for all children, including girls and Dalit children, in line with the observations made by the Committee on the Elimination of Discrimination against Women and the Committee on Economic, Social and Cultural Rights	Finland	Accepted	Constitution 2072, Education Act amended, SSDP endorsed	Implementation of SSDP	Support to implement SSDP	MoE, DoE, DEO	2016-2018	All children have equal access to education
122.1	Continue to pursue policies that will increase enrolment in schools of school-going aged children, in particular girls, and children from indigenous communities and minorities	Singapore	Accepted	Education Act amended, SSDP endorsed	Develop education regulation as per amended education act.	Advocate to develop education regulation	MoE	2017-2018	Education regulation developed and implemented

Para No#	Recommendations	Made By (Country)	Response By Nepal	Current Status	Activities to implement the recommendations by Gos	Activities to implement the recommendations by CSOs	Main Responsible Body	Time Frame	What does Success look like (Success Indicators)
122.1	Continue strengthening successful social policies that promote access to education and health of the people, particularly for women and children	Bolivarian Republic of Venezuela	Accepted	Constitution 2072, Education Act amended, SSDP endorsed	Develop monitoring mechanism to ensure the effective implementation, Increase social security and scholarships targeting those groups, Develop education regulation	Provide evidence based data to government, advocate for more social security schemes	MoE, DoE	2017-2018	Social policies in place that promotes access to health and education
122.1	Amend current education policies to ensure an inclusive education system and implement concrete measures to increase the participation of children with disability	Norway	Accepted	Education Act amended	Already Implemented, Develop education regulation	Advocate to develop education regulation. Provide awareness programs to the target group beneficiaries regarding the policies and provisions provided by the government.	MoE, DoE	2017-2018	Education regulation developed that ensures disability friendly infrastructures
122.1	Take measures to ensure compulsory and free primary and quality education for all	Maldives	Accepted	Constitution 2072, Education Act amended, SSDP endorsed	Implementation of SSDP	Support to implement SSDP	MoE, DoE, DEO	2016-2018	All children have equal access to education
122.9	Continue to implement policy measures to ensure that quality healthcare is accessible to all, particularly women and children	Singapore	Accepted	Health as fundamental human right as provisioned in Constitution 2072. Free access to primary health care for all as Nepal has committed in International Alma-Ata Declaration. GoN has committed in its healths sector strategy for universal health coverage. GoN endorsed "Reaching the unreached Policy" Enforcing the free health for the poor citizens which includes children, old age population, single women etc.	Poverty card distribution to all people below poverty line. Deploy trained health workers (as per the standard of NHP 2072) at VDC level to implement the National Health Policy. Establish at least one birthing centre with Skilled Birth Attendant (SBA) at each VDC. The targeted free drugs should be available at health facility level throughout the year.	Networking of CSOs to advocate for the implementation of the existing policies, programs and activities. Piloting poverty card distribution assisting to government for its scale up. Back stopping for the distribution of essential equipments and other logistics including infrastructure for birthing centres. Capacity building of frontline health workers Onsite coaching and mentoring to health workers.	MoH, DoHS	2017 onwards	Community people will have easy access to basic health care
122.9	Take measures to ensure universal vaccination coverage	Maldives	Accepted	Nearly 95% vaccination coverage for below 2 years children	Continue the program	Support to maintain the coverage	MoH, DoHS	2017 onwards	All children covered

Para No#	Recommendations	Made By (Country)	Response By Nepal	Current Status	Activities to implement the recommendations by Gos	Activities to implement the recommendations by CSOs	Main Responsible Body	Time Frame	What does Success look like (Success Indicators)
122.9	Further accelerate the efforts aiming at decreasing the infant, child and maternal mortality rates and increasing average life expectancy	Sri Lanka	Accepted	CBIMNCI (Community based integrated management of new born and childhood illnesses) being scaled up across the country. Post-natal care service is only 11% that meets national protocol	Focus on new born health. Targeted intervention for poor and marginalized communities e.g. dalit, janjati, intersex children and children with severe disability. Increase post-natal visits for new born and mothers. Disability check performed during pregnancy.	Follow up for the implementation targeting the people in need	MoH, DoHS	2017 onwards	Improved health status of mother and children with significant decrease in pre-mature mortality, Life expectancy increased.
122.9	Continue taking action to reduce maternal and infant mortality	Israel	Accepted	Refer 122.93	Refer 122.93	Refer 122.93	Refer 122.93	Refer 122.93	Refer 122.93
123	Continue to implement measures to ensure all women and girls have equal access to quality sexual and reproductive healthcare	New Zealand	Accepted	Adolescent Sexual and Reproductive Health (ASRH) program Provision of Adolescent Friendly Services(AFS) from health facilities- the target for 2015 was 1000 HFs to be AFS which has been already achieved.	Only 1/3rd of HFs have AFS. So need to expand the program to the rest of the health facilities. Ensure quality of services for adolescents Capacity building of health workers to deliver the AFS services. Disseminate information regarding information on rights in local languages	Pilot to recommend to the government innovative methods like "My first baby" concept.	MoH, DoHS	2016 onwards	All health facilities will be adolescent friendly. Adolescents will be aware and seek for friendly services.

National Human Rights Commission

Regional/Sub-Regional Offices

Eastern Regional Office, Biratnagar

G.P.O. Box: 187, Bargachhi, Biratnagar, Morang, Nepal

Tel: 00977-(0)21-461931, 461093

Fax: 00977-(0)21-461100

E-mail: nhrcbt@nhrcnepal.org

Central Regional Office, Janakpurdham

Post Box: 50, Janakpurdham, Dhanusha, Nepal

Tel: 00977-(0)41-527811, 527812

Fax: 00977-(0)41-527250

E-mail: nhrcjnk@nhrcnepal.org

Western Regional Office, Pokhara

Janapriya Marga- 8, Pokhara, Nepal

P.O. Box -72, Pokhara

Tel: 00977-(0)61-462811, 463822

Fax: 00977-(0)61-465042

E-mail: nhrckr@nhrcnepal.org

Mid-Western Regional Office, Nepalgunj

Tel: 00977-(0)81-526707, 526708

Fax: 00977-(0)81-526706

E-mail: nhrchnpj@nhrcnepal.org

Far-Western Regional Office, Dhangadi

Uttar Behadi, Ratopul, Dhangadi, Kailali, Nepal

Tel: 00977-(0)91-525621, 525622

Fax: 00977-(0)91-525623

E-mail: nhrcdhn@nhrcnepal.org

Sub Regional Offices

Khotang, Diktel, Tel: 00977-(0)36-420284,

E-mail: nhrckht@nhrcnepal.org

Jumla, Khalanga, Tel: 00977-(0)87-520222,

E-mail: nhrcjum@nhrcnepal.org

Rupendehi, Butwal, Post Box: 83, Tel: 00977-(0)71-546911,

E-mail: nhrcjum@nhrcnepal.org

Children as Zones of Peace National Campaign (CZOP)

ShambhuMarg, Sinamangal, Kathmandu

Ph: 01-4468128/ 014481087

URL: www.czop.org

Email: czopp.central@gmail.com

Facebook: <https://www.facebook.com/czop.org>

National Human Rights Commission

Central Office, Kathmandu

Harihar Bhawan, Pulchowk, Lalitpur, Nepal

G.P.O. Box: 9182, Kathmandu, Nepal

Tel.: 00977-(0)1-5010015 (Hunting Line)

Audio Notice Board Service No.: 1618-01-5010015

Fax: 00977-(0)1-5547973

E-mail: nhrc@nhrcnepal.org

Website: www.nhrcnepal.org

Complaints : complaints@nhrcnepal.org

Support: itu@nhrcnepal.org